

Št. 195

SEPTEMBER
2022

Št. člana_ice društva:

Časopis za brezdomstvo
in sorodna socialna vprašanja

PROSTOVOLJNI PRISPEVEK: 1 EUR

Polovico dobi član_ica društva.

KRALJI ULICE

Odgovorni in izvršni urednik:

Jean Nikolič

Tehnični urednik in oblikovanje:

Chris Hartke

Uredniški odbor:

Bojan Dekleva, Maja Vižintin, Špela Razpotnik

Sodelavci uredništva:

Tomaž Golob – Taubi, Barbara Jozelj, Žiga Novak, Jasmina Memić,

Špela Blatnik, Diego Menendes, Jure Zebec, Maruša Ivančič

Grafična zasnova:

Karlo Medjugorac

Lektoriranje:

Mojca Pipan

Ilustracije:

Miloš Dragojevič, Rade Nikolič, D.H.E.

Ovitek:

Prva stran: Nada Žgank (na fotografiji Sedežna)

Zadnja stran: Neža Pezdirc in #dežvobraz

Tisk:

Tiskarna Vovk

Izdajatelj:

Društvo Kralji ulice ISSN 1854-2654

Prostovoljni prispevek za časopis je 1 EUR.

Celoletni prispevek za naročnike v Sloveniji znaša 24 EUR, v tujini pa 48 EUR. Poštšina je vključena v ceno.

Naslov uredništva:

Društvo Kralji ulice, Pražakova 6, 1000 Ljubljana

Telefon: 059 022 503

030 323 128 (SMS komentarnica)

E-pošta: urednistvo@kraljiulice.org

Spletna stran: www.kraljiulice.org

Transakcijski račun za prostovoljne prispevke:

SI56 0400 1004 8456 921 odprt pri Nova KBM

PROJEKT PODPIRAJO:

Mestna občina Ljubljana -- Ministrstvo za zdravje -- Mestna občina Maribor

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti -- FIHO

Javni stanovanjski sklad MOL -- Javni medobčinski stanovanjski sklad Maribor

Stanovanjski sklad RS -- Zavod RS za zaposlovanje -- Ministrstvo za javno upravo

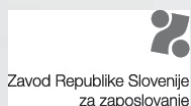
Evropski socialni sklad, projekt sofinancirata Republika Slovenija in Evropska Unija

Od januarja 2007 je časopis Kralji ulice

član mednarodne mreže cestnih časopisov (INSP).

Mnenja avtorjev prispevkov

ne odražajo vselej mnenj uredništva.

Uvodnik:

Foto: osebni arhiv

STARI-NOVI ZAČETKI

Maja letos sem se vrnila v službo. Odsotna sem bila leto in pol. Začelo se je z bolniško in nadaljevalo v prelepo porodniško. Balonček, ki sem si ga v tem času zgradila, mi je neverjetno prijal. Seveda so bili vmes težki trenutki, bolj ali manj neprespane noči, včasih tudi cel teden, ampak hkrati se je v meni prebudila neka nova zavest. Predvsem osmišljanja svojega časa, poslanstva in življenjskega cilja. Biti starš je nekaj enkratnega, in dokler tega ne doživiš, si ne predstavljaš, kako kompleksni občutki te prežemajo.

Preden sem se podala v vlogo mame, sem bila na društvu zaposlena šest let. Imela sem občutek, da so stvari bolj ali manj na svojem mestu. Vedela sem, da je dnevni center v dobrih rokah sodelavcev in sodelavk. In bolj kot se je bližal porod, redkeje sem mislila na službo. Kasneje z novorojenčico v rokah pa sploh več ne. Misel, da bi se morala ukvarjati s komer koli drugim kot s svojim otrokom, mi je bila neprijetna in nepredstavljiva. Nekaj mesecev pred iztekom porodniške pa sem počasi dobivala občutek, da si želim iti nazaj. V delovni ritem, med druge ljudi. A še vedno nisem bila prepričana, ali bom sploh zmogla skrbeti za druge.

Dan pred vrnitvijo me je zgrabila grozna tesnoba in napad panike. Kako se sploh lahko vrnem iz tega čudovitega mehurčka, kjer se moje življenje vrti samo okoli otroka, v službo? V mojo službo, kjer so včasih res težki dnevi. Kjer me prežemajo zgodbe ljudi. Zgodbe, polne nasilja, razočaranj in izgub. Kako bom zmogla, da tega ne bi nosila domov? Mi bo ostalo dovolj energije za družino? Poleg tega se je sem ter tja prebudil glas, ki mi je govoril, da tako ali tako nimam pojma, kaj delam. Dejstvo, da se nisem mogla spomniti nobenega službenega gesla, je ta glas še samo krepilo. Naslednji dan sem polna dvomov vstala, vzela spečeno pito za sotrudnike in se s cmokom v grlu in lesenimi nogami pomikala proti službi. Toplo so me sprejeli. Polno objemov, dobre volje, vprašanj, smeja. Celo napis dobrodošlice. Bilo mi je lažje. V trenutku, ko sem se usedla nazaj za svoj računalnik, sem se spomnila vseh gesel. Navada je železna srajca. A imam težave pri osnovnih stvareh. Česar ne zapišem, ne obstaja. Niti nimam občutka, da kar koli pozabljam. Sodelavce tudi sprašujem, kakšno politiko imamo glede določenih stvari. Nasmehnejo se in pravijo: »Ti si ta, ki je imela praviloma odgovor na vse!« Preden sem rodila hčerko, sem imela občutek, da osebam, ki pridejo v dnevni center, nadomeščam mamo, očeta, skrbnika, rejnika, tajnico, organizatorja. Odvisno od situacije. Ogromno sem vedela o njih: od osebnih zgodb do tega, kdo je njihov osebni zdravnik, kje imajo stalni naslov, kdaj se morajo oglasiti na ZRSZ. Vmes, iskreno, sem veliko podrobnosti pozabila. Ampak občutek ostaja isti. Pozitiven občutek in občutek sprejemanja vseh, ki jih srečujem v dnevnem centru ali na ulici. Presenetilo me je, da se me je večina obiskovalcev dnevnega centra spomnila. Ne samo spomnila, bili so me veseli. Padali so čestitke in objemi. Večina mi pravi: »Spremenila si se.« In res sem se. A le redki te spremembe vrednotijo. Samo povejo. Kot dejstvo. Pa me potem kličejo mami.

Ines Jaušovec Sodja

Kazalo:

- 2 **UVODNIK**
- 4 **SLIŠANJE GLASOV**
- 5 **PTIČJA ZGODBA**
- 7 **SAMO FOTR**
- 8 **POLJE ČASTI**
- 10 **GOBARSKE MUKE**
- 11 **KO PRITISNE VROČINA**
- 12 **NEKAJ CESTNIH**
- 13 **ANEKDOTI IZ PRODAJE**
- 14 **DOGODKI**
- 15 **MARIBORSKA SCENA**
- 17 **SARIN DNEVNIK**
- 18 **LITERARNA PRILOGA**
- 22 **MOJ SVET**
- 24 **BREZDOMKA**
- 26 **KRALJEVI RECENZOR**
- 28 **ŽALOST JE BELA PTICA**
- 29 **IZZA REŠETK**
- 30 **KOMENTARNICA**
- 31 **MILOŠEV FOTO KOTIČEK**
- 33 **OGLASNA DESKA**
- 34 **NAGRADNA KRIŽANKA**

TO SEM JAZ: SEDEŽNA

Foto: Nada Žgank

Cenjene bralke, cenjeni bralci,

ponosni smo na dejstvo, da je bil priporočen prostovoljni prispevek za časopis nespremenjen celih 17 let. Mnogi od vas ste nam zadnje čase sicer sporočali, da je naš časopis vreden veliko več, in da je 1 evro premalo glede na vse bogastvo, ki ga vsaka izdaja prinaša, ter delo, ki ga vanj vložijo naši pisci ter prodajalci. Kljub temu, da nam je po svoje godilo, da je bil prispevek vsa ta leta nizek, pa so se vseobče podražitve cen storitev dotaknile tudi nas, zato ga bomo z naslednjim mesecem dvignili na 2 evra – za razliko od ostalih programov društva se časopis namreč samofinancira. Sprememba bo stopila v veljavo z oktobrsko izdajo. Hvala za razumevanje! Uredništvo

PRAVILA PONUJANJA ČASOPISA

Ker želimo, da bi pri razširjanju časopisa Kralji ulice lahko sodelovalo čim več ljudi in da bi dosegel čim širši krog bralcev in bralk, je pomembno, da skupaj skrbimo za njegov dober ugled. Člani in članice društva, ki ponujajo časopis, ne predstavljajo le sebe, pač pa celoten projekt Kralji ulice.

Doslej so bili v javnosti zelo dobro sprejeti, mnogi bralci in bralke so pohvalili njihov pristop. Želimo si, da tako ostane tudi v prihodnje, zato člane in članice društva spodbujamo, da se držijo spodnjih pravil in tudi svojega občutka o tem, kako časopis še bolj približati našim bralcem in bralkam.

- Časopis ponujam na miren in nevsiljiv način.
- Drugim članom in članicam društva, ki ponujajo časopis Kralji ulice, izkazujem spoštovanje in se zavedam, da imajo ravno tako pravico do ponujanja časopisa.
- Z drugimi člani in članicami društva se miroljubno dogovarjam glede lokacije ponujanja časopisa.
- Morebitne nesporazume rešujem na miren in spoštljiv način.
- Med ponujanjem časopisa ne uporabljam alkohola in/ali drugih drog.

- Med ponujanjem časopisa omenjam predvideni prostovoljni prispevek in od bralcev in bralk ne pričakujem ničesar več.
- Med ponujanjem časopisa ne beračim.
- Spoštujem odločitev bralcev in bralk, da časopis vzamejo ali ne, in jih k temu nikakor ne silim ali jih drugače neprijetno vznemirjam.
- Med ponujanjem časopisa imam svojo uradno izkaznico društva na vidnem mestu. Številka žiga na časopisu mora biti adekvatna številki na izkaznici društva.
- Zbiranje prispevkov za druge dejavnosti društva je poskus zavarovanja bralcev in bralk.

Če se član ali članica društva ne drži pravil ponujanja časopisa, je na to najprej opomnjen_a s strani strokovne delavke oziroma delavca, potem pa lahko začasno ali trajno izgubi pravico do ponujanja časopisa Kralji ulice.

Bralce in bralke prosimo, naj morebitne kršitve sporočijo v uredništvo na telefonsko številko 059 022 503 ali na e-naslov: urednistvo@kraljiulice.org.

Slišanje glasov:

TABOR ZA PODPORO DEINSTITUCIONALIZACIJI KOT CIRKUS, POLN PARADOKSOV, TOKRAT ŽAL NE V DIVAČI

04
KRALJI
ULICE

V poletnih mesecih sem obiskala tabor, ki je potekal v Domu na Krasu. V predstavitvi doma piše, da gre za »javni, posebni socialnovarstveni zavod. Izvaja institucionalno varstvo, namenjeno odraslim osebam z dolgotrajnimi težavami v duševnem zdravju in odraslim osebam z motnjami v duševnem in/ali telesnem razvoju.« Če vprašate mene, zgornji opis ne pove bistva, pa tudi nemogoče je zajeti v omejeno število besed, kaj je tak zavod in, predvsem, komu je namenjen. Meni bi se zdelo še najbolje, da bi pisalo, da je zavod namenjen vsem nam, našim prijateljem, znancem in svojcem, ko se znajdemo v situaciji nakopičenosti stigem, obenem pa so nam zaprte možnosti, da bi bivali v kakem običajnem domu podobnejšem kraju. Resnici na ljubo je namestitev v tovrstne zavode pogosto »zadnja rešitev«, k sreči pa, posebej v luči aktualnih trendov, ki jih bom v članku opisala, naj ne bi bilo več dolgo tako.

V Sloveniji že dolga desetletja potekajo procesi in poskusi deinstitucionalizacije. Morda njihovo razvlečenost najbolje opiše podnaslov zadnje knjige dveh njenih motorjev, Andreje Rafaelič in Vita Flakerja, *Dezinstitucionalizacija 1, Neskončna*. Če pristojne oblasti na tem področju do zdaj temi niso posvetile resne pozornosti, je stroka podporo lahko našla na ravni Evropske unije, pa tudi v mnogih konvencijah, mednarodnih dokumentih in smernicah, katerih podpisnica je Slovenija, pa jih zaradi pomanjkanja alternativ institucijam ne uresničuje. V kontekstu vsega tega zadnja leta Slovenija črpa evropska kohezijska sredstva za deinstitucionalizacijo, ki jo kot projekt izvaja Inštitut RS za socialno varstvo v povezavi s pristojnim ministrstvom. *Stroju deinstitucionalizacije*, kot ga je zgoraj že omenjeni avtor poimenoval, pa se pridružujejo tudi vrste prostovoljcev, zaposlenih in predvsem študentk Fakultete za socialno delo, Pedagoške fakultete, Filozofske fakultete, drugih strokovnjakinj ter preživelcev institucij iz različnih vetrov.

V že omenjenem in drugem pilotnem zavodu, CUDV Črna na Koroškem, je bilo od leta 2016 organiziranih kar nekaj taborov ob ali v institucijah, njihovi cilji pa so se prilagajali trenutnim potrebam celotnega procesa deinstitucionalizacije, naj bi ga namreč olajšali in podpirali.

Letošnji poletni tabor je imel sprva namen, da bi se odvijal v Divači, kjer že stoji nekaj stavb, kamor se bodo v bolj samostojno in dostojno življenje do konca leta 2022 preselili stanovalci, ki zdaj bivajo v Domu na Krasu. Del zaskrbljenih krajanek in krajanov je ob novici, da bodo dobili nove sosede, sprožil odpor, ustanovljena je bila tako imenovana »Civilna iniciativa Gibanje za Divačo«, ki proces preselitve slika kot nestrokovno, spotikajo pa se med drugim ob število ljudi, ki naj bi se preselili. Zaplet je kar ponujal rešitev, da bi s taborom v Divači lahko stkali niti dialoga in v osebni stiku razčistili morebitne strahove, dileme, pa tudi pokazali, kaj vse bo skupnost s prihodom novih sosedov pridobila ter kako vse bo to koristilo tudi dosedanjim prebivalcem (prisotnost strokovnih služb, podpora v lokalnem okolju, na domu, mobilne oblike pomoči, prevozi, obveščanje ...). Žal je ustanova v Divači, kjer naj bi taborili, tik pred zdajci taborečim odpovedala gostoljubje, tako se je načrt spremenil in se je

Vir: Doma na Krasu

tabor pač še enkrat usmeril v Dom na Krasu, v njegov park, pa tudi med same stene zavoda, v večposteljne sobe, na oddelke, hodnike, jedilnico, kadilska preddverja ...

In tu se začne nova zgodba, zgodba letošnjega tabora ... Taboreči smo imeli svoje naloge, cilje in vizije, kako najbolje podpreti procese preobražanja ustanove in njenega odpiranja, ki jih Dom na Krasu zdaj tudi že deklarativno oznanja. Vseeno pa smo, seveda kot vselej, bili nekakšna motnja ustaljenim rutinam institucije. Opažam, da na tovrstnih taborih na zanimiv način sobiva logika predanosti strokovnim ciljem in torej delavnosti z logiko sproščenosti in karnevalskosti. Meša se logika zadržanosti, previdnosti, kako ravnati v stiku s premnogimi osebami in njihovimi zgodbami, zaposlenih in stanovalk, z logiko razpuščenosti in uhajanja čustev izpod nadzora. S korektnim strokovnim jezikom, ki se trudi, da bi česa neprimerne ne izustil ali bil do koga nediskreten, občasno kot slap priderejo besede žive jeze, srčne naklonjenosti ali zgolj rafal kletvic kot izraz frustracije.

»Ali ste prišli malo na počitnice?« je vprašal znanec stanovalec, ko smo se prikazali znotraj zavoda. Znašla sem se pred resnično zadrego. Zelo neeee, a po drugi strani zelo jaaaa. V naših taborih se izmenjujejo elementi dela, ki se čuti kot poskus vlečenja mrtvega telesa gromozanskega konja institucionalizacije naprej, po mikrometerček ... a, paradoksalno, ti premiki niso možni, če smo zgolj zvesti uglajenemu in korektnemu strokovnemu delovanju. Potrebne so mikrosabotaže vsakodnevnih rutin, nezaslišani impulzivni skoki čez zaklenjeno ograjo, potrebne so kršitve pravil, ko so ta nesmiselna in ne služijo ljudem, ampak Redu. Potrebna so številna neprijetna vprašanja. Potrebna je doza »mehkega terorizma«, kot je svoj pristop poimenoval pokojni Marko Breclj, ki je bil gost na taboru v tem istem zavodu leta 2016 in je, ko tedanje vodstvo ni odobrilo snemanja občinstva, svojo kamero usmeril v nebo in mirno pristavil, da bo zelo zanimivo spremljati nočno nebo, medtem ko spremljamo njegov koncert. Zahvalil se je instituciji z legendarnimi besedami: »Hvala instituciji, da je omogočila vse, česar ni onemogočila.«

Tako je. Institucija deluje lažje, če onemogoča, zapira, pritiska, sedira, omejuje, zapira.

Vsemu temu je k sreči na obzorju konec, preobrazba se dogaja, a ta je zares počasna.

Tabor lahko ob vseh njegovih drugih vlogah, ki jih ima, vidimo kot motnjo, ki gotovo vznemiri vsakokratno vodstvo, zaposlene, okolico zavoda, verjetno tudi del stanovalcev. A namen motnje je vnesti spremembo, odpreti žepe za vdor novega življenja, ki bo izven monotone rutine, ki bo dajalo več prostora individualnim posebnostim in potrebam. Ki bo razbilo vojaškost, s katero ustanove svoje stanovalce, ob tem, ko je videti, da jih oskrbujejo, tudi dušijo, po malih korakih režejo njihov življenjski potencial, vse z dobrimi nameni in vse znotraj predpisov, seveda. Ironično je, da ravno tisti stanovalci institucij z največ življenjskega potenciala (lahko temu rečemo tudi drugače: »tisti, najbolj nori«) velikokrat prevzamejo vlogo najbolj problematičnih, neukrotljivih stanovalcev. In ravno njihova volja do življenja, ki se kaže kot upor, jih, paradoksalno,

zatolče in izolira, saj izzove represijo institucije, tudi v obliki pokroviteljstva (tega lahko prepoznamo po besedah, kot so: *ta oseba je res hudo bolna, ne zmore samostojnosti, nima uvida v svoje vedenje ...*).

Morda bo prihod novih sosedov neke vrste motnja za Divačo, vendar pa, dragi krajan in krajanke, pomislite, koliko novih dimenzij življenja lahko novi sosedje, preživenci institucij, prinesejo v kraj, če jim boste le odprli vrata. Ne le fizična vrata (odprtja teh jim tako ali tako legalno ne morete oporekati!), ampak tudi mentalna vrata in pa, brez tega ne gre, vrata srca. Lahko pa se zgodi, da boste z novimi sosedi živeli povsem drug mimo drugega, kot dandanes večinoma živimo v soseskah. In ravno to se mi zdi najbolj možen, a obenem najbolj žalosten scenarij. Želim si, da bi lahko v prihodnje s kakim taborom prispevali k temu, da se prastari, stari, novi in še malo bolj novi prebivalci Divače spoznate, pomešate in odprete presenetljive poti kompleksnega človeškega sobivanja.

Špela Razpotnik

PTIČJA ZGODBA

To se je zgodilo lepega, toplega 17. julija, ko se je dan prevešal v večer. S prijatelji smo pili pivo v bližini Mercatorja Ajdovščina in premlevali vsakdanje zadeve. Kar naenkrat na stopnicah podhoda opazim postopajočo postavo. Rečem si, glej, raca, saj je čudno stopicljala in prhutala s krili po stopnicah navzgor in nazaj navzdol. »Nekaj ni okej s to raco,« si mislim.

Sklenem oditi za njo v podhod. Opazim, da je mladič, zato sklenem rešiti to ptičje bitje. Vzamem ga v naročje in odnesem domov, saj stanujem blizu, poleg policijske postaje na Trdinovi. Doma poskrbim, da se bitje aklimatizira, nastani, kot ga je volja, mu dam vodo in hrano. In ga pustim počivati. Naslednje jutro stopim v stik z Juretom, ki pokliče veterinarsko postajo, nato še Marušo na Kralje. Ona se strinja s prevozom. Bitje ni bilo raca, bil je galeb, in to sredi ajdovskega podhoda. Hvala Poldetu, Juretu in Maruši za potrpljenje. Hvala veterinarski postaji. Upam, da bo z njim vse v redu in da smo naredili prav. Glede ne soudeležene vem, da lahko rešimo še kakšno žival.

Najbolj mi je v spominu ostal trenutek, ko sem mu doma dala vodo v lavor in je sam skočil vanj ter se takoj oprhal. Takrat je pokazal svojo moč in mi dal voljo, da smo to speljali.

Barbara

V čakalnici

Foto: Maruša Ivančič

BOLJE SINICA NA OKNU KOT STENICA V POSTELJI.

JOKER

*Ker ptica jesti mora,
da lahko leti;
je potlej krilo tisto
ali kljun jo osvobodi...*

Barom

SAMOTERAPIJA PO JUNGU

GRADITI SEBE ZNOVA
IZ KAMENČKOV IN BLATA
V STAVBO NEIMENA
V BIT IZ TAL KLESANO
MED STEBRI IZ PEPELA.

GRADITI SEBE ZNOVA
IZ NITK TE PAJČEVINE
V MOTEK NEPREPOZNANI
V SNU IZ SNA KOVANI
MED VOTLOSTI IZ ZRAKA.

GRADITI SEBE ZNOVA
IZ SOLZ IN KAPELJ BOJA
V REKO IZBISTRENO
V MORJE IZ IZLIVA
MED PRSTI IZGUBLJENO.

LUCIJA BEGUŠ VLET

Matjaž Odlazek

SAMO FOTR

Foto: osebni arhiv

Da sem pogumen, sem slišal od ljudi. Pogumen? Ne, niti najmanj. Samo fotr sem. Samo fotr, ki stoji svojemu otroku ob strani in mu želi le dobro. Sej to je naloga fotrov, ne? On je pogumen. Oziroma ona je pogumna. Izpostaviti se na tak način, ko veš, da bo zajebano, pa čeprav hočeš biti samo to, kar si. Za to je treba imeti jajca. Pa čeprav boš čez čas ostal brez njih.

Živeti s transspolnim otrokom.

Ja, prav ste prebrali. In ja, to pomeni prav to, kar si mislite. Moj otrok se je rodil kot fant, ampak je ženska. Zajebano za razumet, vem, tudi za mene je bilo.

Bilo je tri, štiri leta nazaj, niti sam nisem več prepričan, koliko. Nejc je štel okoli 14 let. V šoping centru v Celju smo kupovali neka oblačila, in kot se spodobi, sem se zraven neskončno dolgočasil. Odtaval sem nekam po svoje ter gledal tehnično robo v Big Bangu. Ko sem čez čas prišel nazaj v trgovino z oblekami, je bila žena povsem bleda.

»Kua je?«

»Nč, ti bom pol povedala.«

»Kua pol, kr zdele mi povej, ku vidm, da je neki narobe.«

Umaknila sva se na stran, Marina je nekaj časa lovila sapo, takoj sem vedel, da ne gre ravno za vsakdanje stvari.

Avery

Foto: osebni arhiv

»Nejc mi je povedu, da je ženska. Da je ženska, že od kar se zaveda sebe, pa je zbiral pogum nama povedat.«

Evo, če ste se kdaj spraševali, kaj pomeni strela z jasnega, to je to. Niti slučajno nisem tega pričakoval, niti slučajno nisem nikoli prebral nobenih znakov. V filmih se takšna odkritja velikokrat romantizirajo. Oče objame otroka in v naslednjem kadru vsi pojejo *Lahko ti podarim samo ljubezen* in mahajo z mavrično zastavo.

»O, kurba!«

To sem spraval skupaj.

Klasična beseda, ki jo v Trbovljah uporabljamo za izraz sreče, žalosti, veselja, presenečenja in še drugih 70 duševnih stanj, je tudi tokrat prišla prav. Malo sem gledal Marino, malo v svoje čevlje in za vsak slučaj še enkrat ponovil: »O, kurba!«

Na poti domov smo bili bolj tiho. Vsi smo imeli veliko za sprocesirati. Ko smo prišli v Trbovlje, smo se odločili, da si damo vsi skupaj malo časa in prostora. Marina je šla k moji mami, ji povedat, kaj se dogaja, jaz pa sem naredil to, kar naredi vsak dec, kadar nima niti najmanjšega pojma, kaj bi sam s sabo. Šel sem na pir. Bil sem zmenjen s prijateljem Matjažem, da se oglasim do njega. Matjaž že dobrih deset let vari svoje pivo, jaz pa sem mu pri tem v napoto zadnjih 7–8 let. Mimogrede, krasen hobi! Mu povem novice pa se mu šluk v grlu ustavi. Ko se zbere pravi: »Ja, kurc, kua čmo. Že mora tko bit, pa naj bo. Gremo naprej.«

Fajn, prva reakcija pozitivna. Čeprav me je melo, da bi gor pri njemu še kar nekaj časa nadaljeval s pirom, se raje odpravim domov. Marina je tudi že prišla od moje mami, jaz nisem šel k njej, da sta se lahko sami v miru malo zjokali, Nejc je bil v svoji sobi. Ker je prvi val šoka za silo minil, ga pokličeva, se objamemo in v miru pogovorimo. Nič posebnega ni bilo, zgolj v stilu, da mu midva stojiva ob strani, pa kakor koli pač bo. Da ga babi podpira in da ga ima neskončno rada. Moške zaimke uporabljam zato, ker zgodbo pišem kronološko. Danes se vsi trudimo z uporabo ženskega spola in nam gre vsak dan bolje.

Foto: osebni arhiv

Mama Marina in hči Avery

Skupaj se odločimo, da Marina pokliče Sabino, da se dobimo z njo in njenim možem Nacetom. Sta najina dolgoletna in zelo dobra prijatelja. Zjutraj se dobimo na kavi in poveva jima, kakšna je situacija. Nace je uporabljal podobne besede kot jaz, ko sem zvedel, za kaj gre, Sabina pa je rabila sekundo, da se je zbrala, potem pa rekla: »Okej, tko je. To so naši otroci in mi smo tu zato, da jim stojimo ob strani. Če naju kadar koli rabita, sva za vas tri vedno tu.« Fajn, tud druga reakcija pozitivna. Pokličem fotra, mu povem, takoj vse pozitivno. Govorim s sestro, ki ima že tako veliko razumevanja za raznolikost. Tudi njej se zdi super, da je povedal, in naj ga polubčkamo v njenem imenu. Vse fajn.

V naslednjih dneh sem govoril še z drugimi prijatelji in je bilo veliko trepljanja po ramah, nekaj solz in par naročenih rund. Če gledam za nazaj, se niti nisem bal negativnih reakcij. Bolj sem se bal pomilovanja. Pomilovanje bi mi prišlo v tistem času toliko prav kot Anni Frank nov set bobnov. Ampak ga k sreči ni bilo. Sicer sem že prej vedel, da nisem obdan ravno z butlji, ampak je bilo vseeno fajn slišati pozitivno okrog sebe. In to mi je dalo vedeti, da bo mogoče tudi Nejcu šlo lažje, kot sem sprva mislil.

Ampak takole, zvečer, ko sva se z Marino ulegla in ko sva bila sama, sva se pa vseeno malo tolažila. »Faza je. Zihér je to sam faza,« sva si lagala. Pa ne zato, ker ne bi mogla sprejeti, ampak zato da bi bilo Nejcu lažje v nadaljevanju njegovega življenja.

Itak ni bila samo faza.

POLJE ČASTI, 8. DEL

Ko človek ne zmore več nadzirati svojega vdajanja snovem ali posameznim vedenjem, s katerimi sprošča napetost in stres, govorimo o odvisnosti. Gre za kronično bolezen, ki ima – če ni pravočasno zdravljena – katastrofalne posledice za človekovo življenje. Abstinenca je prvi pogoj treznosti, vendar jo lahko dosežemo le s korenito spremembo življenja. Ta obsega vnovično vzpostavitev življenjskega ravnovesja ter telesnega, duševnega in duhovnega zdravja.

Luka je na cesti od 6. septembra lani

Njegovo življenje je žalostno in pusto. Čeprav si je želel poleteti prosto kot ptica, živeti nenadzorovano, je vse skupaj zelo samotno. Sploh če je lačen ali če ni nikogar ob njem. Razveselil se je odhoda v Cerkno, kjer je tudi letos potekal rock festival Gora Rocka 2022. Delal je pri ozvočenju in tehniki ter pomagal pri organizaciji. Zaposlen je bil vseskozi (od srede do nedelje), že dan pred festivalom ob samih pripravah, in tudi med samim festivalom, in bil pohvaljen. Pohvala ga vedno dvigne. Začel je razmišljati o delu, o neki službi, kajti življenja v prikolicah se je naveličal.

Organizatorji dobredelnega rock festivala Gora Rocka vabijo študentske klube, da se na njihovem festivalu pomerijo v zabavnih igrah, hkrati pa preživijo neverjetne tri dni v družbi dobrih rock skupin. Festival, ki ga poganja 250 prostovoljcev. Festival, na katerem nobena natakara, redar ali pobiralec smeti za svoje delo ne želi prejeti plačila! Festival, za katerega živi celotna Šentviška planota, se vsako leto konec junija odvija v okolici Tolmina. Organizatorji se vedno trudimo, da zagotovimo najboljše domače in tuje skupine. Poleg večernega programa pripravimo še različne kulturne in športne dogodke. Izkupiček festivala vedno namenimo lokalni skupnosti, posameznikom in dobrodelnim ustanovam. V 15 izvedbah festivala smo tako doslej podarili že več kot 160.000 evrov. Gora Rocka se odvija v neokrnjeni naravi, zato organizatorji delajo vse, da jo naš festival minimalno obremenjuje. Na festivalu tako ni nobenih okolju škodljivih plastičnih materialov, ki v naravi razpadajo tudi po več 100 let. Pijačo točijo izključno v biorazgradljive, okolju prijazne kozarce vseh dimenzij, narejene večinoma iz koruznega škroba. Kavno mešajo z lesenimi palčkami, koktajle pa srkamo skozi posebne slamice. Uporabljajo tudi posebne biorazgradljive plastenke za vodo. K ekološki noti festivala pa prispevajo tudi nastopajoči. Vsako leto največje zvezde rocka zasadijo svoje drevo. Tako naravi vračajo svež zrak, brez katerega ni življenja, ni hrane, ni piva in ni ROCKA! Drevored rokarskih zvezd si lahko obiskovalci ogledajo ob vhodu.

In kako naprej? Starši in Lukovi prijatelji trepetajo in upajo, da se bo počasi začel odločati o svojem življenju v prihodnosti. Radi bi mu povedali, da je trezno življenje ustvarjalno, napolnjeno z namenom in smislom. Doseže ga lahko vsakdo, če se le trdno odloči in mu sledi vsak dan posebej.

Številni ljudje se zaradi življenjskih izkušenj, ki v njih sprožajo strah, tesnobo, jezo, občutke manjvrednosti in druga negativna čustva, znajdejo v hudi življenjski stiski. Včasih je drama, ki poteka v človeku, tako silovita, da ta preprosto ne vzdrži notranje napetosti in v pomanjkanju drugih, zdravih oblik upravljanja s stresom in sproščanja poseže po kemičnih sredstvih ali vedenjih, ki ga kratkotrajno, začasno umirijo in mu izboljšajo počutje. To postopoma pripelje do odvisnosti od njihove prisotnosti v telesu oziroma v prisilno (kompulzivno)

Markus Spiske

iskanje boljšega razpoloženja. Odvisnost je kronična, dosmrtna bolezen, ki človeka zaznamuje na vseh področjih.

David Sack, psihiater in terapevt, ki vodi terapevtski in medicinski center za odvisnosti v Ameriki, v spletnem časniku *Psihologija danes* (Psychology Today) navaja in razlaga sedem dejstev, ki bi jih moral vedeti vsak, ki se v svojih bližnjih odnosih spoprijema z odvisnostmi.

1. *Vaš bližnji ni zapadel v odvisnost zaradi vas. Občutek krivde, ki ga morda čutite, ne pomaga nikomur, ne vam in ne vašim bližnjim. Odvisnost nastane zaradi spleta več dejavnikov, vsekakor pa niste za njihov nastanek krivi vi. Namesto da se vrtite okoli občutkov krivde, je veliko bolje, da se aktivno vključite v proces zdravljenja bližnje osebe in ji dajete moč in podporo. Skušajte odpustiti sebi in drugim, pustite preteklost za seboj in dajte sebi in drugim priložnost za nov začetek.*
2. *Odvisnost se ne ozdravi samo z odstranitvijo substanc ali vedenja, ki nudi odvisni osebi omamo. Odvisna oseba ima spremembe v delovanju možganov in v fazi, ko potrebuje omamo, ne zmore samokontrole in sprejemanja odločitev, ki bi bile zanj najboljše. In spremeniti ta vzorec vedenja in miselnega procesa ni enostaven in se ne zgodi čez noč, ampak je potrebno veliko časa in motivacije, da se spremenijo miselni in vedenjski vzorci, ki nadomestijo stare.*
3. *Za nikogar se ne ve, da bo zapadel v odvisnost, in nihče tega ne pričakuje. Odvisnost se začne z odločitvijo (poskusiti drogo, alkohol, računalniško igrico, igro na srečo ...), ampak tale poskus bi se pri večini od nas tudi končal brez odvisnosti. Tako jih na primer od šestih oseb, ki poskusijo drogo, pet ne bo razvilo odvisnosti. Zakaj torej pri eni izmed šestih pride do odvisnosti? Odgovor ni enoznačen, znanstveniki menijo, da je razvoj odvisnosti odvisen od kombinacije genetske predispozicije, travmatičnih izkušenj iz otroštva in drugih duševnih motenj (npr. anksioznost, depresija, bipolarna motnja). V času, ko je oseba odvisna, se njeno vedenje spremeni in pride do možganskih sprememb, kar posamezniku daje občutek, da odvisnega vedenja ni mogoče prekiniti.*
4. *Dejstvo, da se je nekdo začel zdraviti, še ne pomeni, da se je odločil, da bo nehal. Ponavadi se oseba, ki je odvisna, vključi v zdravljenje zaradi posledic, ki so ob odvisnosti nastale (izguba službe, težave v odnosih, zaradi uživanja prevelikega odmerka substanc ali zdravstvene krize). Vendar je za uspešen začetek zdravljenja pomembno, da odvisna oseba verjame, da bo življenje brez omame boljše, kot je njeno življenje z omamo. Najpomembnejše je, da pomagamo odvisni osebi najti dovolj močno motivacijo, da naredi spremembe, ki so potrebne. Velikokrat bo odvisna oseba zanikala, da je njena odvisnost vzrok za nastanek mnogih težav v njenem življenju.*

5. Bližnji vam bo lagal in vi boste tem lažem želeli verjeti. Mogoče bo odvisna oseba celo verjela sama sebi in svojim lažem, da bi obdržala svojo omamo, ki se ji zdi nujno potrebna za njeno življenje. Kar pa ne pomeni, da morate oprostiti lažem ali jih razumeti, ampak da jih jemljite manj osebno. Ne prekinjajte komunikacije z bližnjimi zaradi njihovih poskusov laži, ampak raje ohranjajte zdrave meje, da zaščitite sebe in bližnje.

6. Odvisna oseba ponovno zapade v odvisnost z razlogom. V mnogih primerih oseba začne konzumirati substance ali izvajati omamljajoče vedenje, da bi si ublažila slaba čutenja in občutke, kot so žalost, strah, anksioznost in travmatične izkušnje. Poleg tega ima veliko odvisnih oseb tudi tako imenovane pridružene motnje (depresijo, travmo, anksioznost), zato je za uspešno ozdravljenje pomembna celostna obravnava odvisne osebe.

Dandanes uporabljajo pri zdravljenju odvisnih oseb razne psihoterapevtske pristope v kombinaciji z medikamenti, če je potrebno. Najpomembnejše je, da se oseba zdravi celostno, in ne samo da se odstrani substanca ali odvisno vedenje.

7. Vi ne morete narediti ničesar namesto ljubljene osebe. Ni bolj bolečega občutka, kot da vidiš bližnjega, ki trpi in uničuje sebe in bližnje, zato je najpogostejša in najbolj naravna reakcija bližnjega, da skuša pomagati s tem, da ga seznaja z negativnimi posledicami odvisnostnega vedenja. Vendar tak pristop v večini primerov ni učinkovit. Namesto tega je veliko boljše, da mu pomagate, da sam spregleda, da potrebuje pomoč. Poiščite strokovno pomoč tudi zase, poskrbite zase ter predvsem ohranite upanje in verjemite v ozdravljenje, ker je mogoče.

Ali lahko preprečiš sunkom vetra, da bi pihali? Ali lahko sneg ustvariš v kakšni drugi barvi kakor beli? Z lahkoto sprejmemo, da nimamo moči nad naravo. Zakaj ne priznamo, da ne moremo spremeniti svojih usod? /Elif Shafak, Čast/

Erazem

IN MEMORIAM: PERO DJOŠAN

V začetku avgusta je tuzémski svet zapustil Pero Djošan, naš javni delavec, prostovoljec, vodič po Nevid(e)ni Ljubljani in dolgoletni član društva. Naj ti bo rahla zemlja, Pero!

»Po mnogočem si bil izjemen. Za fasado neustrašnega fanta se je skrivalo rahločutno bitje, empatično in občutljivo na družbene nepravilnosti. Spoznala sem te kot šaljivega prostovoljca in javnega delavca. Ko sem te spremljala na brezdomski turi, sem za trenutek vstopila v tvoj svet, odkrili so se mi do tedaj neznani deli tvoje osebne zgodbe. Tura je bila nekaj posebnega, tako kot ti in tvoja pot. Nežna, šaljiva in težka. Ker sem te vedno videla nasmejanega, si nisem mogla domišljati, kaj si vse prestal v svojem življenju. Žal mi je, da si nas zapustil tako kmalu. Upam, da se vidiva, nasmejana, na drugi strani.« Irena Bilčič

Foto: Jean Nikolič

Foto: Perov arhiv

»Saj si želiš samo lepše živeti, ampak dejansko je bivanje v zavodu pot v alkohol, droge in zapor.« Pero Djošan v Delu o bivanju v vzgojnem zavodu, 2017

»Ko sem pred petnajstimi leti še imel službo in se s kolegom sprehajal po Čopovi ulici, sem vmes kakšnemu brezdomcu stisnil v roke denar. Kolega me je vprašal, zakaj to počnem, in sem mu rekel, da nikoli ne veš, kdaj se znajdeš na cesti. Pred kratkim sva se srečala na parkirišču, kjer zdaj prodajam Kralje ulice, in me je vprašal, ali se spomnim Čopove. Seveda se spomnim. Stvari se v življenju lahko hitro obrnejo.« Pero Djošan, Delo, 2018

»Večkrat imam občutek, da ljudje gledajo na brezdomce zviška. Češ, meni se to ne more zgoditi. Naj gre delat! Takšna in podobna obsojanja velikokrat slišimo od 'kravatarjev'. A vsak mora najprej pospraviti pred svojim pragom.« Pero Djošan, Dnevnik, 2019

Foto: osebni arhiv

Jurij B. Hudohmet

GOBARSKE MUKE

Gobarjenje je slovenski nacionalni šport, še posebej pa vižmarski, kar sem, če se ne motim, že omenil v eni od kolumn. Slovence gobe nezadržno privlačijo. Znan slovensko-jugoslovanski politik Stane Dolanc je bil na primer znan tudi kot gobar. Imel je vikend v Gozdu - Martuljku, in kadar se je le pojavila priložnost, je smuknil v gozd. Pripisali so mu tudi izjavo, da je težko biti gobar, da je lažje biti pijanec.

Zgodaj poleti, ko ob normalnih vremenskih razmerah, kar pa zadnja leta niso, vzniknejo prve gobe (tistih nekaj spomladanskih sem namenoma zanemaril), se začnejo Slovincem čudno svetiti oči, dobijo tak zblaznel pogled in že obuvajo škornje, grabijo košare in ajd v hosto. Poznam človeka, ki ima opremo za gobarjenje vedno v avtomobilu in gre pogosto kar takoj po službi – včasih pa celo pred – malo pogledat v gmajno. Pa da ne boste mislili, spoštovani publikum, da gre tukaj za poceni prehrano ali kaj podobnega. Ne, sploh ne. Gre za trofeje, podobno kot pri lovcih. Kdo bo našel več in kdo bo našel največjega gobana. Ravno oni dan sem bil na poslovnem sestanku z znanim koroškim podjetnikom, ki je tudi strasten lovec, in mi je skoraj dve uri pripovedoval svoje lovske zgodbe in podvige. Takrat sem spoznal, da si nisva tako različna. On lovi divjad, jaz pa gobe. Skupna značilnost pa je vstajanje ob nemogočih urah, kajti gobar mora biti v gozdu ob rani zori, da prehití druge gobarje – konkurente. Gobar sicer ima svoje *place*, vendar redko res samo on ve zanje, torej se je treba podvizati. Kaj je gobarju hujšega, kot da pride na svoj sveti *plac*, pa ugotovi, da je tam že nekdo čistil in obrezoval gobe, kar pomeni, da te je prehitel in ti pred nosom pobral trofeje (in kosilo).

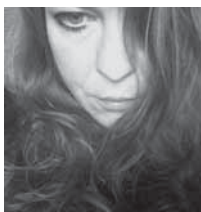
Še huje je, če se izgubiš. Nekoč sva se s prijateljem Matjažem odpravila po gobe, kot običajno ob sobotah, ko je sezona. Načrt je bil, da začneva v Šentvidu in nadaljujema po Šentviškem hribu v smeri Medvod in Golega Brda. Z orientacijo načeloma nisva imela težav, pa tudi – saj greš samo naravnost. No, tako sva vsaj mislila. V gozdu se človek hitro izgubi, sploh če greš preko hribov in grap. Po kaki uri hoje, ko bi že zdavnaj morala biti na Golem Brdu, neke v bližini gostilne Bormes, sva ugotovila, da nama ta gozd nekako ni najbolj poznan in da sva malo *zalutala*. Ko je človek izgubljen, ga kaj hitro postane strah in želja po nabiranju gob je popolnoma usahnila. Kje za vruga sva zdaj? »Tjale čez morava,« je menil Matjaž in pokazal z roko. »Tamle sva narobe zavila.« Prepričan, da prijatelj ve, kaj govori, in da torej sploh nisva izgubljena, sem spet dobil voljo za gobarjenje. Pa se je izkazalo, da Matjaž vendarle ni bil tako pameten, kot je bil samozavesten, in sva po dobri uri hoje ugotovila, da sva še bolj izgubljena kot prej. Zdaj pa je bila panika že kar velika. Kaj pa zdaj? »Ven iz hoste morava,« je pomodroval Matjaž. Zaradi lažje orientacije. Izkazalo pa se je, da je to lažje reči kot pa storiti, saj gozda ni in ni hotelo biti konec. »Nekje ga mora biti konec,« sem bil pameten. Sonce je bilo že visoko na nebu in presodil sem, da mora biti ura morda že okrog dvanajst. Čez kake dobre pol ure nama je vendarle uspelo priti iz gmajne. Takrat še ni bilo pametnih telefonov in GPS-a, da bi se človek lahko orientiral. »Najbolje, da vprašava kakšnega domačina,« je sklenil prijatelj. In res srečava nekega pešca. Gledal naju je kot deveto čudo. »Kam bi pa rada prišla?« »Šentvid, Vižmarje.« Nasmejal se je. »Sta pa fajn

falila. Na drugi strani Toškega čela sta.« »Kaj? Je to mogoče?« sva se čudila. O, moj bog, to bo enega pešačenja. Kakih sedem kilometrov zagotovo. Pa sva šla. Predlagal sem mu, da bi šla skozi gozd, saj je brez veze, da hodiva s košarami in polno bojno opremo (škornji itn.) po cesti. »Ne, ne, to pa ne. Dovolj imam gob in gobarjenja za kar nekaj časa.« Hm. Nemara ima prav, sem pomislil. In jo mahava takole počasi in žalostno proti Vižmarjam, pa začne prijatelj prepevati: »Čez praznike spet bom doomaaa.« *Indeed*. S tem tempom ravno neke okrog božiča.

Ampak volja do gobarjenja me ni minila. Čez nekaj dni ženi že zvečer obelodanim, kaj jo čaka: »Draga, zjutraj greva po gobe. Pojdi pravočasno spat, ker morava ob štirih vstati.« »Ob štirih? A si na glavo padel?« je godrnjala. »Pa sem res. Enkrat, ko me je mama previjala na pralnem stroju, sem menda padel dol, ko je začel centrifugirat. Tako je oče rekel, mama pa vedno zanikala.« »Ma, ti se kr zajebavi, jest ne bom ob štirih vstajala zaradi faking gob.« No, itak, da je. Sicer me je kostalo masiranje stopal in kuhanja kave, ampak hej – za gobe se potrpi. Odpravila sva se v trdi temi iz Vižmarij proti Jelovici, skozi Škofjo Loko in Železnike. Na oni strani ceste kolona, ljudje so odhajali v službo, proti Ljubljani, midva v kontra smer, prazna cesta. Ko sva prispela do mojih *placev*, je bila še trda tema. »No, vidiš,« je spet sitnarila žena, a je bilo treba tako zgodaj od doma? Komot bi šla kako uro kasneje.« »Ja, valjda. Ko bodo že vsi drugi tu in še parkirati ne bi imela kje.« Prižgeva cigareto. Malo bo treba še počakati, a dobra novica je, da se dani. Trmast kot sem (saj sem vendar bik po horoskopu), se zaženem v hrib, čeprav skorajda ne vidim niti nosu pred seboj. Žena sopiha za mano. »Kam rineš, butl, saj se nič ne vidi.« »A zdaj boš pa ti griževega srat učila? Se bo že zdanilo. Enkrat že. Upam staviti.« Pa je videla, da nima smisla, in je pač racala za mano. Kot sem bil napovedal, se je dejansko zdanilo in sva začela gobariti. Ob 6.30 je bilo na višini dobrih 1200 metrov peklensko mrzlo. Si mislim sam pri sebi, da sem prifuknjen in kaj je hudiča tega treba bilo. Pa še gob ni. Ta občutek me še nikdar ni prevaral, vem po kakih desetih minutah v gozdu, ali bo ali ne bo. Ampak, kaj naj zdaj? Če sva se vozila do sem skoraj uro in pol, jebiga, valjda ne bova šla po desetih minutah domov. Po dobri uri hoje po mojih terenih pa sem vendarle pomahal z belo zastavo: *pejva dam*.

Nazaj grede se ustaviva še v enem prijetnem lokalčku v Železnikih, kjer se že tradicionalno ustaviva po podobnih podvigih. Ženo je še vedno malo kuhalo, ker sem jo ob štirih zjutraj vrgel iz postelje. Pač, ni jutranji človek. Sicer tudi jaz nisem, a ko te zgrabi gobarska strast, ni nič težko. »A si me moral vlečt sem? Pa ko bi vsaj kaj našla.« »Si se pa sprehodila in nadihala svežega gorenjskega zraka.« »Sprehodila bi se lahko tudi popoldne. Pa ker sem navajena smoga, mi lahko preveč čisti zrak celo škodi.« »Pa zdaj tukajle pijeva kavo, namesto doma, in imava lep razgled,« sem vztrajal pri svojem. »Kak lep razgled? Naravnost je hrib, levo pa bencinska pumpa.«

Jebiga, ne morš se z ženskami prepirat. Ne moreš zmagat. Pa sem bil raje tiho, srebal tisto kavo in študiral, zakaj klinca nisem naročil enega ta kratkega pa pivo, kot je v navadi, kadar gre v gozd moška ekipa. Morda bi jo lažje prenašal.

Tereza Vuk:

KO PRITISNE VROČINA

Foto: osebni arhiv

V tematski izdaji Še vesolju odveč nam jo je zagodel tiskarski škrat. Terezin tekst zato objavljamo v tej številki. Za nevšečnosti se opravičujemo avtorici ter bralcem in bralkam. Uredništvo

Ma, kaj Še vesolju odveč, celmu svetu sem odveč. Predvsem pa sami seb. Pa šefu okoliške kafane, ker me ne streže, pa staršem, kadar histerijo zganjam, pa sosedom, ker posedamo v parku za blokom, pa blagajničarki v trgovini, kadar težim, zakaj nimajo mojih čikov, pa dilerjem, ko težim, da je bla trava preslaba, in tko dalje. Vsem odveč v glavnem.

Veste, kaj je pa men odveč? Ta kurčeva vročina. Tole se bo treba mal z Jankovičem the sheriffom pogovort, nej zapre mal ta sonce v Ljubljani. Tistemu, k je to normalno, zame ni gladek. Pa ne mi zdej prodajat buč: »Ja, sej je poletje.« Fuck pa poletje. Jebena kurilnica, ne pa poletje. Ne upaš stopit ven iz stanovanja, ker ti butne vročina z asfalta direkt v glavo, ko da si v peklu že mal prej, kokr si mislil, da boš. Poglejte mal cucke naokoli, k šetajo. Jezik do tal, lastniki jih morjo pa skor vlečt za sabo. Nečloveško. Sem že hotla spizdit do brata v Barcelono, sam komu se da po tej nehumanosti od vremena še po letališčih kotalit. Me bojo najdlji kje tam ležat, pa začeli po špansko nabijat, če mam korono, ker če ne, nema rešilca. Fukni lamber vode name, ne pa korona. Sej mogoče je po vaseh fajn pa vse v kiklicah skačejo lepo naokoli, vmes ko solato pobirajo iz vrta, sam pridte mal v blokova naselja. Čez dan je isto k pozimi, nikjer nobenga. In pol se okoliška banda hladimo v zelenem parku za blokom. In seveda pametujemo: »Mene bo ta vročina ubila.« Da je čudo božje, da je sploh še kdo živ od nas zarad vsega družga sranja, tist nima veze. Vročina nas bo pogubila. Sam, sej ti res lahk srce zaštrajka v sekundi, če je na soncu 38 in gor stopinj. Ipak nismo mi Keith Richards, k bo ščurke preživel. Njega tud ne štekam. Lahk njemu še tokrat kri zamenjajo, sam kako to, da mu ne poči vsaj žila v glavi? E, moj on. In e, moji mi, ki crkujemo v parku, pa en prijavi: »A gremo en ping pong?« Vse bi blo okej, če ne bi dve leti zabušavali, pol se pa na najbolj vroč letošnji dan spomnili it igrat. »Pa pejmo.« Jao, kere budale. Nikjer žive duše, mi pa vsi skurjeni oboroženi z loparji do okoliških ping pong miz. Mogoče se nam je za sekundo zazdelo, da mogoče pa smo Keith Richards. Sam kurac. Po parih urah je enmu ratal slabo pa smo dojeli, da ta naša ideja mogoče ni bla glih tok inteligentna. Drug dan smo bli spet v parku: »Jaz bom crknil.« »Čudno, da nas ni že včer vse pobralo,« je en drug pametoval. In pol si nabavimo sto pirov, da

Foto: osebni arhiv

smo ja dehidrirani v božju mater. Logiko mam res svetovno, ni kej. Sej, kaj pa boš po taki vročini. Jest ne moreš, spat ne moreš, najboljš da si skoz pijan.

Otroc, ne brat tega. To lahk sam mi nad 45. Če maš tok let, kokr je stopinj vzuni, pa sam navali narod. In tko trpimo kle med bloki. Ker ta vreme je že čist nor. Kam si skril, Janković, pomlad pa jesen? Zdej bomo trpeli tri mesece ko eni kreteni, pol pa fuk, pejmo spet v bunde za devet mesecev. Iz grdih crocksov direkt v še bolj grde gojzarje za po plundri. In spet bit vsi zaprti notr, ker takrat se še v park ne da. Sam še una antipatična Greta, da mi pride kej srat o podnebjju pa kako smo vse zjebali, pa jo direkt za tiste njene kite povlečem. Sam uzela magla tud njo. Kakor koli, men je ta vreme odveč. In odveč bom tud kmal lastni mami: »Tereza, pa kaj ti misliš, da maš 20 let? Kdaj se boš zresnila?« E, tud zresnit se mi je odveč. Sploh pa po tej vročini.

P. S. Keri pa zapleti ... Dva dni nazaj sva s frendom jedla čilije v naši kafani in jaz sem si ponesreč oči obrisala in pol nisem vidla pol ure nč. V glavnem, jaz grem zabluzit v Trnovo, on ostane pa gre scat pa se je za tiča prijel ... Do kle vse kul, pol je hotel pa men pisat, je pa falil pa eni frendici sporočilo poslal. »Mene ful kurac peče. Pazi, da se ne boš še ti prijemala.« Njen tip je videl sporočilo, znorel in sem mu mogla jaz po telefonu razlagat, da so bli čiliji ...

LJUDJE SE MI SMEJJO, KER SEM NOR.
JAZ SE SMEJIM NJIM, KER SO NORMALNI.

ČURI

NEK CESTNIH AJ

KAM?

»Ja, tuki pr garažah pa ni stranišče, gospa.«

»Vaš pogled daleč seže. Bom pospravila za sabo, kot vi za svojim kužkom.«

Sonata

PRECEDNIK

Glede na to, da se počasi začenja boj za precendiško mesto in da za to službo lahko kandidira praktično vsak državljan in vsaka državljanka Slovenije, smo v igri tudi mi. Mi, ki smo največja in najbolj humana stranka. Seveda, naši stranki pripada 80 odstotkov prebivalstva Slovenije. Ker pa jih večina revščino dobro prikriva, tudi mi prikrivamo ime svojega kandidata.

In kdo bo ta naš prikriti kandidat? Za zdaj lahko izdamo le to, da še vedno spi na cesti. Še vedno se seli po zavetiščih in se preživlja s socialno pomočjo. Tudi on – tako kot marsikdo – za preživetje nima na voljo treh, štirih ali petih jurjev. On mora preživeti s 400 evri in s tem, kar nafehta. Že zato je narodni heroj! Ne skriva svojega bogastva. Vse ima razstavljeno na sebi, ko se sprehaja po ulicah glavnega mesta. Nasprotnikom bo brezpredmetno iskati njegove tajne račune in hiše, pisane na sorodstvo.

In za kaj se bo zavzemal, ko postane precednik? Glede na to, da je v Sloveniji precedniška funkcija bolj figurativna, bo tudi on (p)odpiral neprofitne namestitve, tako za uboge kot za mlade. Pritiskal bo na ministrstvo za socialo, da najde ugodne pogoje za preživetje brezdomnih, in na ministrstvo za delo, da najde primerne službe za izžete vagabunde, ki so že leta obsojeni na životarjenje. Najpomembnejša naloga pa bo spremeniti besedilo slovenske himne. Jani Kovačič je pel: »In bogati bodo še bolj bogati; in revni bodo še bolj revni.« Precednik bo to besedilo predelal v: »Bogati bodo-revni in revni bodo bogati.«

Tako, ostane vam le še to, da volite našega precednika.

Zveza klošarjev Slovenije, ZKS

BELI PRAH

Vročina. Pot lije s telesa in se prepleta z bombažnimi vlakni. Ne maram tega. Ne maram polnega koša perila. Ne maram pranja in likanja. Vseeno je treba. Spet in spet. Pralni stroj brni in ropoče. Pisk in je konec. Še enkrat ponovim in bo končano. Ne morem. Panika me grabi. Nimam ga več. Nimam. Nedelja je in ne morem do njega. Obstanem. Pat pozicija. Ni rešitve. Ni izhoda. Do ponedeljka. Takrat ga bom kupila. Persil. Rex. Radion. Kar koli, samo da ga imam. Ta čudoviti beli prah.

Perice

NIHČE NI POPOLN

Ženske smo zelo kompleksna bitja – inteligentne, radovedne, imamo dar opazovanja ... Ni čudno, da nas moški velikokrat ne razumejo. Še zanimivejše pa je dejstvo, da si brusimo kremplje druga na drugi!

Večinoma se izogibam ženski družbi oziroma sprejemam zelo ozek krog, saj me je preteklost naučila, da bom slej ko prej dobila vsaj en krempelj direktno med oči. Če pa se pravočasno umaknem, obdržim oko. V preteklosti sem bila v tem oziru zelo naivna, pa nisem bila zlobna, nisem opravljala, speljevala tipov, a tudi angelček nisem bila, pač ženska. Tako sem dokaj hitro prišla do spoznanja, da se bolje počutim v moški družbi, mislim prijateljsko, in prav zares, najboljši prijatelji so bili iz sveta brez krempljev, brez opravljanja. Kar sem jim zaupala, je ostalo pri njih, edini problem, ki je nastal, je bila meja, ki so jo nekateri želeli prestopiti, »pač« moški. Torej če potegnemo črto. Ženske ali moški – nihče ni popoln. Oboji so dobri in slabi, odvisno od posameznika in dolžine krempljev.

Nina Stepanović

IZKUŠNJA S PONUJANJEM KRALJEV

Nikoli nisem postal neki resni prodajalec časopisa Kralji ulice. Največkrat sem izvod ponudil kakemu znancu, bolj priložnostno. Sem pa nekajkrat poizkusil resno. Uspeh je bil zelo različen, zaslužek od popolne ničle v nekaj urah do kar zajetnega kupčka v le nekaj minutah. Tudi odzivi ljudi so bili raznovrstni. Od takih, ki te obravnavajo kot desetkrat bolj nevarnega od korone, do izredno pozitivnih in vzpodbudnih. Opažam pa, da večina ljudi na ponujanje cestnega časopisa gleda kot na malo bolj kulturno obliko beračenja. In če sem popolnoma iskren, sem se med ponujanjem tudi sam počutil kot civiliziran berač.

Čuri

ANEKDOTE IZ PRODAJE

ŽICANJE

Sicer redko, a vendar kot prodajalka uličnega časopisa naletim tudi na neodobravajoče poglede in javno izrečena nezadovoljstva. Tako se je nekega popoldneva zgodilo, da sem pred trgovskim centrom gospodu ponudila tekoči izvod časopisa. Medtem ko je stopal proti avtu, je nejevoljno mrmral: »Kralji ulice, a? Vsi samo fehtate. Tako mlada, a te ni sram? Morala bi biti v službi in imeti družino, ti pa tako!«

Presenečena nad tonom sem se gospodu najprej zahvalila za »tako mlada«, saj se moj EMŠO ne strinja s tem, nato pa sem se mu opravičila, če sem ga s ponudbo časopisa razburila, in dodala: »Gospod, ne fehtam. Sem nezaposljiv invalid, zato ponujam časopis Kralji ulice, ki ga soustvarjam.« »Kako pa ti soustvarjaš?« je iz daljave zanergal. »Pišem članke in sem sodelavka uredništva,« sem mu odvrnila. Gospod je zamahnil z roko, in preden bi nadaljeval pot, je do mene pristopila gospa, ki je slišala celoten pogovor:

»Jaz pa bi enega. Ta časopis je eden najboljših in vedno ga z veseljem preberem. Tudi vašim člankom z veseljem sledim. Lepo pišete, kar tako naprej. Je tudi v tej številki kakšen vaš?« Prikimam in ji z veseljem pokažem svoje tri objavljene prispevke.

Špela

KOT SVINČNIK DEBELE PALICE IZ KRHKEGA, SUHEGA KRUHA

Kralje ulice sem ponujala pred Lidlovo poslovalnico. V vednost, avgust je mesec, ko gre prodaja najslabše. Kljub vsemu sem vztrajala z nasmeškom na obrazu. Po nekaj urah neuspešnega truda je iz trgovine le izstopila gospa v spremstvu otroka. Ustavila se je in mi podala paket grisinov, posutih s sezamom:

»Veš, ko sva se s hčerko sprehajali po trgovini, me je vprašala, če lahko vzameva tudi kaj za vas. Rekla je za tisto gospo s časopisi. Ta prigrizek je sama izbrala za vas.«

Otrok se je zraven veselo smehljaj, meni pa je postalo toplo pri srcu. Gospe in predvsem punčki sem se iz srca zahvalila in jima želela podariti brezplačni izvod, a ga nista hoteli vzeti. »Ga bova drugič kupili, zdaj imava samo kartico.«

Prav gane te, ko vidiš, da se tako mladi zavedajo stiske drugih in da so voljni pomagati.

Špela

DALEČ OD DOMA

Po prekrokanem dnevu sem se namenil z LPP-avtobusom odpeljati domov. Dogodek bi bil povsem običajen, če ne bi vožnja trajala kar do večera in še dlje.

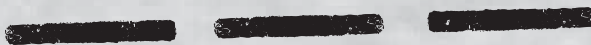
Ko sem sedel na avtobus, sem namreč takoj zaspal ter se v nedogled vozil gor in dol po avtobusni trasi. Sem ter tja sem opazil svojo izstopno postajo, drugič pa dele mesta, ki jih nikoli nisem videl. Nikakor se nisem mogel dovolj predramiti, da bi pravi čas vstal s sedeža in se skobacal dol. Naenkrat pa voznik stoji pred menoj. Velik človek je bil, tako da mu je glava segala že med držala pod stropom, pa pravi: »Morali boste iti dol, jaz sem odvozil svoje, zaključujem.« Malo čudno sem gledal, saj ni bilo zunaj več nobene svetlobe, še bolj pa sem bil zaprepačen, ko sem stopil ven. Postaja je stala na samem in naokrog ni bilo ničesar videti. Gotovo kakšna končna postaja, sem pomislil in jo mahnil v smer, ki mi jo je voznik pokazal in po kateri naj bi prišel domov. Nisem imel kaj, odšel sem peš proti domu, a pri bogu nisem vedel, kod hodim. Kmalu sem srečal nekoga, ki ga je peljala ista pot. Po kratki izmenjavi vljudnostnega pozdrava sva se nekako ujela, zelo malo sva govorila, človek mi je samo rekel, naj grem z njim. Da ve, kam moram, in gre v isto smer. Dolgo sva hodila, da sva prišla na Slape v Polju, kjer živim. Še danes sem mu hvaležen, saj bi drugače moral prespati kar na kakšni postaji. Sam poti domov gotovo ne bi našel.

Foto: Krzysztof

Obraza človeka, ki me je pospremil tako daleč, ko sem bil izgubljen, se ne spominjam, bila je tudi tema. Bi se mu pa rad še enkrat zahvalil, da bo vedel, da brez njegove pomoči tisto noč ne bi prišel domov.

Robert Ž.

Dogodki:

MEDIČARSTVO, LECTARSTVO IN SVEČARSTVO

Ko smo se odpravili na izlet na Koroško, smo se veselili ogleda družinskega obrata. Medeni raj v osrčju idiličnega srednjeveškega mesta Slovenj Gradec skriva najgloblje družinske skrivnosti, ki so se ohranile vse do danes. Bogata medičarska, lectarska in svečarska dediščina družine Perger se uspešno prenaša na že deveto generacijo. Lastnik je bil dober pripovedovalec in je zanimivo opisal svojo obrt. Pokazal nam je tudi izdelke, ki jih odlikujejo kakovost, narava in srčnost ter so sodobno oblikovani. Navrgel je veliko anekdot, ki so povezane z njegovim delom. Dan nam je polepšal še s personaliziranim lectovim srčkom.

Prijetno druženje smo zaključili s skupinsko fotografijo. Obisk njihovega obrata nam bo vsekakor še nekaj časa ostal v spominu. Oglejte si ga še vi, če vas pot zanese na Koroško.

Perice

Foto: arhiv KU

ALPSKA DIVIZIJA: POREZEN

Kljub grožnji napovedanega vročinskega vala je divizija sprejela drzno odločitev, da se odpravi na kondicijske priprave. Odločili smo se za herojski vzpon na Porezen, kar se je izkazalo za strateško dobro potezo, saj je na pobočju kljub visoki temperaturi pihljala prijetno hladna sapa. Korakali smo strumno in malo manj veselo ter se hitro iz zavetja gozda prebili na greben, ki je omogočil dober pregled terena. Zazrli smo se tako v Cerkno in Baško grapo kot tudi v Triglav in celo v gromozansko dimno gobo, za katero smo šele popoldan ugotovili, da pripada požaru na Krasu. Ker so oskrbniki koč pod vrhom prepoznali naše herojstvo, so nam postregli z res odličnimi in krepkimi jedmi, ki so nam dale moč za vrnitev v naše ljubljansko bazno oporišče.

Maruša Ivančič

Foto: Maruša Ivančič

ČE JE KAPITALIZEM IZKORIŠČANJE ČLOVEKA PO ČLOVEKU,
JE FAŠIZEM ZATIRANJE ČLOVEKA PO ČLOVEKU.

ČRTOMIR CLONSKY

Mariborska scena:

Renato Volker – Rene

DOBRA ROBA

Foto: osebni arhiv

Na kosilo sem povabil znanca, ki bi ga lahko kdo označil za narkomana. Zame je umetnik življenja. Pogoj je bila anonimnost. Na videz se sicer pozna. Deliva čar in prekletstvo ulice. Kalamari v Ankori. Njegovi polnjeni na žaru, s tržaško omako, moji pariški. Blitva in dollar chips. Dve veliki točeni pivi. Po enem letu, kar se je vrnil iz komune, se je vprašal, zakaj počne, kar počne. Nekaj, kar bi se verjetno vsake toliko moral vprašati vsak od nas. Presenečeni bi bili, kako podobni bi bili odgovori. Želel se je dokazovati, biti as, drugim dopovedovati, česar sam ni verjel, in seveda kljubovati mami, s katero si, to prizna, delita značaj. Brat je prevzel očetov jebivetrski odnos. V samem startu žebljica na glavico. Psihologija in psihiatrija bi lahko izdali zbornik duševnih, socialnih in konkretno brutalnih zločinov mater nad otroki. Očetu, vrhunskemu športniku, zameri, da se ni potegnil zanj, ampak je, za ljubi mir, materi dovolil, da ga je ob izrazitem katoliškem vzgajanju zavijala v vato, ga obravnavala pokroviteljsko, poniževalno in mu hinavsko preprečevala učenje na lastnih napakah od malega. Pena na ustih ni bila samo od piva.

»Ti bom jaz pokazal,« je pripeljalo do prvega heroinskega šusa na začetku srednje šole. Punca, s katero se je potem na vlaku dol dal, je ponudila, on je sprejel in še danes, kljub psihiatriji, metadonu, travi in alkoholu, igla zmaga. Vsake toliko. Za vikend. Na dva, tri mesece. Ker je fajn. Vse pod kontrolo. Tripi in gobe so tudi fajn. DMT, Dimitrij, prašek, ki ga skadiš in te drži par minut, mu je nudil izventelesne izkušnje. Za nepoznavalce, nekaj podobnega kot LSD. Ali v politiki nekoč LDS, prevara čutov pač. Vse za občutek ugodja in samodestrukcijo. Na dolgi rok tudi uničenje posameznika in družbe, kot smo jo poznali. Strokovna razlaga učinka inhibitorjev v ajavaski je komplementirala tatarski omaki. Primerjava s smrtjo. Zasmrtja ni. Samo tema. Misel biti tukaj in zdaj mu ni blizu. To je menda palamudenje. »Saj drugače ne more biti.« Dejanja so glasnejša od besed. Obsoja preprodajo metadona. Sto petdeset evrov na teden pa se na črno vseeno da zaslužiti.

Odnos do matere, do katere nikoli ni imel zaupanja, je prenesel v odnos do partnerke. Neiskreno, pokroviteljsko napizdevanje. Dolgoletni patološki odnos s svojo nimfomansko terapevtko je prekinil šele pred kratkim. Trenutno ima precej mlajšo punco, s katero razmišljata o družini. Takega pogovora, kot ga je imel z menoj, s staršema nikoli ne bo imel. Manj se vidijo, raje se imajo. Mama menda sama ve. Vse pogosteje jo namreč obiskujejo nočne more in paranoja, ki so posledica odnosa z njeno mamo, ki jo je na stara leta pustila na cedilu. Tolaži se s kanabis smolo. Karma na delu.

»Valjda ne bom vesel, ko bo umrla, ampak bom. Vseeno mi bo.« Za to sva okrivila Cankarja in Hollywood. Družba nas spodbuja kriviti očete za zločine mater. Ker to so zločini. Osebni genocidi. Po srednji šoli ga je družba literatov, v maniri boemskosti, zmamila v alkoholizem. Pol leta je bil na zdravljenju. Sledili so antidepresivi in nespečnost. Uspaval se odvisnikom menda ne daje, on jih je jemal. Itak. Sintetični opiaty so legalna industrija. Testiranje poslancev na prepovedane droge pa je poseg v njihovo zasebnost. Zakonodaja to anomalijo podpira. Ja, tu smo. Cepci. Podpira legalizacijo in zakonsko kontroliranje. Za

D.H.E.

vzor da Portugalsko. Priporoča, da pogledam v delo Carla Harta, ameriškega psihologa in nevroznanstvenika. Dotakneva se lucidnih sanj in otroštva. Travme.

Sedemletnih ciklusov življenja, generacij ne priznava. V teh dneh ima osebni mir. Sanjari o samooskrbi na grškem otoku. Vsakdo bi moral kdaj v komuno, da se zave pasti sodobnega sveta in pride spet v s stik s samim seboj. Drogo potrebuješ samo, ko so ljudje okrog. Brazgotine zaraslih ureznin na zunanji strani rahlo poraščene leve podlahti, kakih pet centimetrov ima vsaka, kažejo na to, da je baje bil nekoč drevo. Sicer so posledica rezanja s škarjami. Posebni užitek, menda. Bolečina, ki pomirja. Zateka se v spanje. V spanju ne moreš težiti folku. Hm. Pa sva spet pri ugajanju in samozatajevanju. Na lepem mi sogovornik za desert servira Mozetičev prevod Rimbauda in citat iz Obdobja v peklju. »Beraštvo je najbolj poštena dejavnost.« Lani je bil en mesec brezdomen. Spal je v kontejnerju. V Pekarni. Posledice socialne države iz bivše Jugoslavije mu gredo na roke. Občasno dela. Je umetniška duša. Slikati je začel pred sedmimi leti na delovni terapiji v bolnici. Lani je imel razstavo. Prvo, kot je poudaril, po dolgi pavzi. Ilustracija te kolumne je njegovo delo. Original je odkupila pisateljica Tereza Vuk. Kako prikladno in čisto nič presenetljivo. Iste sorte tiči in to. Bizarna debata o umetniški galeriji na Onlyfans kaže, da se najin pogovor končuje. Dovolj bo za danes. Mudi se mu na čik. Natakari pospravi mizo, plačam in zapustiva restavracijo. Na moje presenečenje med hojo po hodniku, preden stopiva na Jurčičevo, stlači v isti stavek Lermontova in analni seks s črncem. Udariva s pestmi. On levo, kamor koli pač že, jaz desno, v trgovino, po znižano hrano za mačke. Sedem okusov, za sedem dni. Na lutkarjevem vogalu se čez nekaj minut spet srečava. Uličarja pač.

Sam imam zelo omejeno izkušnjo uživanja drog. Trava, alkohol, par črtic kokaina, enkrat na klubskem partiju ketamin. Kar je za didžeja v gej klubih precej neobičajno. Zadnje čase občasno kadim pipo. Za seks na koki pa je pri meni kriva Sharon Stone. Ampak to je že čisto druga zgodba.

Sinoči sta me na ulici ogovorila someščana, ki sta se spoznala med zdravljenjem, in dogovorili smo se za kavo. Začenja se novo obdobje, ko moje kolumne piše ulica. To pa je prestop črte egotripa. Ali bom s tem, ko se bom pohvalil, vse pokvaril? Ne, dobra roba se sama hvali. Še kalamari se.

ŠENTJANŽEVKA

Sem starejša gospa in živim v Ljubljani. Psička je zbolela za rakom na maternici. Zelo smo se borili zanjo. Ker je imela hude bolečine, mi je neka gospa predlagala, naj ji kupim kapljice šentjanževke. Znašla sem se v težki situaciji, saj nisem imela niti evra, pokojnino sem že zapravila. Psička pa je hudo trpela in jaz z njo.

Zjutraj sem šla na tržnico, na stojnice, kjer prodajajo kapljice. Razložila sem jim situacijo, a me ni nihče hotel poslušati. V življenju nisem nikoli nikogar prosila zase, to sem storila za svojo psičko. Ker kapljic nisem dobila, sem začela jokati in se odpravila proti domu. V bližnji gostilni sta sedeli dve starejši gospe, ena me je prišla za roko ter vprašala, zakaj jokam.

Povedala sem jima o svoji psički in o tem, da nimam denarja, da bi ji pomagala. Ena od njiju, obe sta bili stari čez 80 let, mi je rekla, naj grem z njo in mi jih bo ona kupila. Tako sem bila hvaležna, moja psička je živela še dve leti.

To zgodbo sem želela deliti z vami.

Mimoidoča

Foto: FinjaM

PAPARAZZI ZA REVEŽE

Jaka Prijatelj

Kmalu bo moj rojstni dan.

In pred leti sm izumla igrico,
da ugotovim kero random stvar
mi bo podaril fotr. Tko kšn šrauf,
wc papir al pa nastavk za fen...

Enkrat mi je dal kisto zelje, da
mu nardim sarmo. Mogoče tokrat
dobim špinačo al pa kilo krompirja.
Ponavadi me še upraša, kaj si želim
za rojstni dan. - Ja nevem, TV mi
je crknu.... - OK evo ti... Kladivo
pa vrečke za smeti. ???

Mogoče mi hoče povedat, da sm
strong independent woman, al
pa hoče, da mu zgradim bajto.
V vsakem primeru mi je zabavno.
K une vrane udomačene, k ti
nosijo darila na okno. Evo ti
zamašek. Piksna od piva... Šnicla...

To leto upam na kšno žarnico
al pa gnojilo za rože. Al pa
une štumfe na stopperje. Al pa
bormašino. Al pa kotoš.

Priloga Društva slovenskih pisateljev Vrabec Anarhist se tako kot spletni portal imenuje po neuklonljivem ptičku iz romana Ivana Cankarja Hiša Marije Pomočnice, ki se je na vsak način hotel prebiti na svobodo in ga lahko razumemo kot simbol večne utopije. Čeprav je vrabček v romanu nesrečno končal, smo ga oživili v prepričanju, da mora biti svoboda temelj družbe in ustvarjalnosti. Prilogo urejata Igor Divjak in Neža Vilhelm.

Foto: Boštjan Pucelj

Vinko Möderndorfer

ZAKAJ NE BOM VEČ JEDEL RIB

Zaradi kapitalizma ne bom več jedel rib.

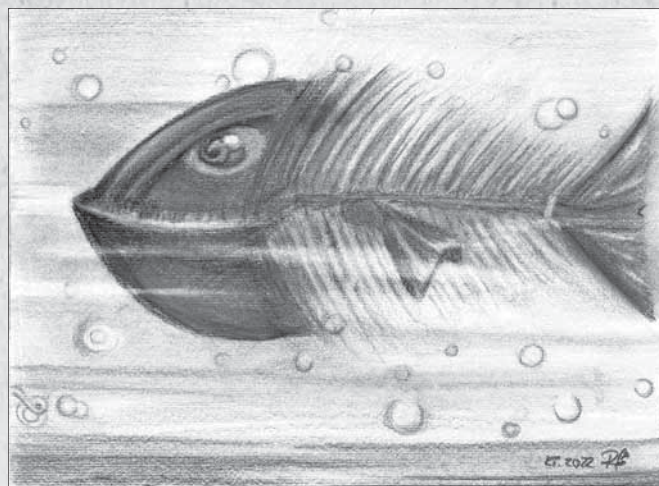
Pa ne zato, ker me jezi draginja. Na to, da nas pri vsakem izdelku, ki ga kupimo, pretirano oskubijo, sem se že navadil. Nikakor se nisem sprijaznil, ampak navadil. Kapitalizem je pač tak. Poceni kupuje, drago prodaja. Delovno silo plača čim manj, najraje skoraj nič, samo zato da ima več dobička. Čas beguncev, ki nudi najcenejšo in najbolj brezpravno delovno silo, je za požrešne kapitaliste idealen. Kot lahko vsak dan vidimo, gre ponekod skoraj za novodobno sužnjelastništvo. Izdelke, ki nastanejo iz poceni surovin in slabo plačanega dela, podjetnik kapitalist dražje proda. Kaj dražje, pretirano drago! Pri globalnem kapitalizmu ne gre samo za dobiček, ki je še enkrat večji od vloženega kapitala, pač pa za dobiček, ki mora biti desetkrat, stokrat večji od resnične vrednosti izdelka. Če to ni brezmejna in nečloveška pogoltnost?

Ja, na vse to smo se že kar navadili. Naučili so nas, da je to najbolj normalno, da je to smisel kapitalizma. Ne le kapitalizma, dopovedujejo nam celo, da je to smisel demokracije. Pa to nikakor ne more in ne bi smelo biti res. Ko smo se pred 30 leti odločali za samostojno Slovenijo in za demokracijo, se nismo odločali za kapitalizem, še manj za najbolj brutalen turbo kapitalizem, za slovensko brezobzirno pogoltnost, za divjo privatizacijo, za krajo skupnega premoženja, za ukinitve socialnih pravic ... Nategnili so nas. In mi smo pristali, in še pristajamo na ta zgodovinski nateg, ker nam neprestano dopovedujejo, da je vse to bistvo slovenske samostojnosti in demokracije.

Navadili smo se, da kupujemo izdelke za vsakdanje življenje po pretirani ceni. Navadili smo se, da v izdelku, ki ga preplačamo, ne vidimo več delavca, ki dela za vedno manjše plačilo in brez socialnih pravic. Navadili smo se. Navadili so nas. In če človek dobro premisli, *navaditi se* v resnici pomeni *sprijazniti se, pristati, sodelovati*. Ja, sprijaznili smo se, in s tem smo vsakič, ko kupimo predrag izdelek (ki je predrag tudi po znižani ceni!), krivi, da je nekdo premalo plačan za svoje delo in da nekdo neupravičeno bogati na račun ukradenega dela, in tudi na račun vseh nas, ki sprijaznjeno kupujemo, kupujemo, kupujemo ...

Ampak nisem nehal jesti rib zaradi pretirano navite cene.

Jesti in kupovati sem jih nehal, ker so mi razkrili, da so pokvarjene, napol gnile, dvakrat prepakirane, čeprav na ovitku piše: *Sveže!! Samo enkrat zmrznjeno! Še včeraj v morju! Najbolj zdravo! Dar narave na vaši mizi!* Do zdaj sem ribe v dobri veri kupoval kot kakovosten prehranski izdelek. Zakaj ne bi verjel tistemu, kar piše na ovitku prodajnega artikla? No, zdaj se je razkrilo, da so ribe stare, že rahlo nagnite, pa potem v mrzli vodi poživljene in še enkrat pakirane. Koliko gnilih rib sem pojedel, prepričan, da so sveže ali vsaj deloma sveže?

Rade Nikolic

To, da se izdelki prodajajo po pretirani ceni, smo vedeli. Mižali pa smo pred resnico, da tisto, kar piše na prodajnih artiklih, preprosto ni res. Nismo hoteli verjeti, da je kapitalizem laž. In to predrzna laž. Še več, laž, ki je zdravju škodljiva, škodljiva za okolje. Od časa do časa izvemo, da so nekoga zalotili, da v svojih izdelkih prodaja snovi, ki so celo nevarne. Pred leti so razkrili, da so prodajali mleko v prahu za dojenčke, ki je vsebovalo zdravju nevarne sestavine, ki pa so bile dobrega okusa, zato se je mleko v prahu bolje prodajalo. Vsak dan je na trgovinske police položeno blago, ki mu je potekel rok trajanja, samo prelepili so datum in napisali novega. Ali pa zelenjava na tržnici, ki se prodaja kot domača in ekološka, v resnici pa je poceni in na črno kupljena na primestnih tovornjakarskih parkiriščih. Kolikokrat smo se jezili, ko smo drago kupili sadje, ki je bilo brez okusa, ki je zgnilo do večera ... Zadnjič so na mestni tržnici zalotili nekaj prodajalcev, ki so prodajali češnje iz Goriških brd. Mlad fant ali pa stara ženica z ruto na glavi kupcu pogleda naravnost v oči in mu z vso iskrenostjo trdi, da so bile češnje še zjutraj na drevesu, in to na najbolj sončni strani Goriških brd. Pa niti po naključju niso bile od tam.

Kapitalizem nas gleda v oči in laže.

Še huje, mlado generacijo skuša naučiti, da je laž prava in legitimna pot k uspehu in bogastvu.

Sveže, kakovostno, bio, doma vzgojeno, doma pridelano, zdravo, sočno, najvišje kakovosti, nagrajeno z mednarodnimi nagradami, zlatimi zvezdami, diamantnimi ordeni na izmišljenih mednarodnih sejmi ... Vse to piše na izdelkih. To ni reklamno pretiravanje, to so laži. Resnica, ki občasno le prileze na dan, pa je seveda drugačna. Nobena skrivnost ni, da

obstajajo izdelki, ki so namenjeni trgu vzhodne Evrope in so zato manj kakovostni, celo zdravju škodljivi. In tako je tudi z drugo kapitalistično robo. Avtomobili, ki so ozračju bolj prijazni – laž. Celo razkrinkana laž. Avtomobilska industrija je plačala kazen, ki je bila zanj čisti drobiž, kolateralna škoda enormnih dobičkov. Industrialci so se celo opravičili. Kot da je za namerno goljufijo dovolj opravičilo!! Popravili so *napako* in takoj začeli razmišljati, kje bi se lahko našla nova, ne tržna niša, kot radi rečejo ekonomisti, ampak nova niša za novo laž. Kapitalizem od vsega začetka popolnoma legalno živi od kraje. Delavca poskuša plačati čim manj – s tem mu ukrade del njegovega delovnega časa, del njegovega dela – in ga spremeni v svoj dobiček. Kapitalizem je legalizirana in sistemska kraja. To vemo. Odkar poznamo globalni trg, pa se je sistemski kraji pridružila še sistemska laž. Staro in gnilo prodajajo za sveže, škodljivo za zdravo, industrijsko pridelano za ekološko in butično, enake izdelke pakirajo v različnih embalažah in jih prodajajo po še višjih cenah, staro prodajajo za novo, strup za čisto zdravje, smrt za življenje ... Tudi vojne, epidemije in lakote kapitalistični podjetniki brezobzirno izkoriščajo za še večje bogatenje. Celo s tragično ukrajinsko vojno bodo mastno zaslužili. In to na obeh straneh. Najbrž že služijo. Smisel kapitalizma je čim večji dobiček za vsako ceno. Tudi za ceno človekoljubja, tudi za ceno človeških življenj. Edini etični merili novodobnega kapitalizma sta *dobiček* in *laž*. Resnica, pravica, poštenost, človečnost – vse to so za kapital popolnoma nekoristne zadeve. In ta logika se počasi seli tudi na druga področja človeškega življenja. Resnica je tisto, kar lahko dokažeš z lažjo. Resnico lahko kupiš, z njo trguješ, celo na sodiščih. Nekoč je nekdo rekel, da je za dosego cilja dovoljeno vse. Bolj kot kdaj koli v zgodovini to sprevrženo geslo živimo prav zdaj. V današnjem času je za dosego dobička res dovoljeno čisto vse. Tudi dobre strani kapitalizma so se raztopile v laži in goljufiji. Kapitalizem naj bi pospeševal konkurenco, ustvarjalnost med ljudmi, tudi zdravo tekmovalnost. Kapitalist naj bi bil sposoben človek, dober organizator, spreten v najboljšem smislu besede. Naj bi bil tudi človek etičnih vrednot. Mnogi kapitalisti v preteklosti so to tudi res bili. Danes ni več tako. Podjetniško

ustvarjalnost so zamenjale laž, lopovščina, nepoštenost.

Talent, znanje in sposobnost so nadomestili netaleantiranost, pohlep in politično podrepanstvo. Politika vedno bolj štiti in daje prednost *našim*, in ne tistim, ki so sposobni. Nezakonito pridobljen kapital podpira oblastnike vseh barv in oblastniki mu podporo hvaležno vračajo. Še huje pa je, da je umazani kapital vedno tudi na oblasti.

Vse to je pripeljalo do hude krize države kot institucije. Državo smo si ljudje izmislili zato, da bi lažje živeli, da bi bilo naše življenje urejeno, pravično, da bi imeli enake izobraževalne, kulturne in tudi poslovne možnosti. Država bi morala skrbeti za našo varnost. Ne samo vojaško in pravno, tudi za socialno. Ali predvsem za socialno. Tako pa se je država spremenila v veliko laž, ki, žal je res tako, štiti kapital in lažnivce.

Država je tista, ki bi morala s svojimi mehanizmi poskrbeti, da v družbi novodobno sužnjelastništvo sploh ne bi bilo mogoče, država bi morala poskrbeti, da bi bilo delo pravično poplačano, poskrbeti bi morala, da bi bila bio hrana res bio hrana, da bi bili podatki na izdelkih točni, da kapitalisti ne bi kopičili svojega bogastva na račun ljudi in okolja. Država bi morala sankcionirati laž, trgovinske, gospodarske in politične prevare z vso pravičnostjo in tudi s kazensko radikalnostjo. Ne pa da tržna inšpekcija ne deluje tako, kot bi morala, da je zakonodaja preveč ohlapna, da so kazni minimalne, celo smešne, da barabe sploh niso kaznovane ali pa so zelo kmalu na prostosti in potem lahko spet sedijo v parlamentu in celo vodijo državo. Vse to daje videz, da država laž in goljufijo podpira, ker pač podpira sistem, ki se mu reče kapitalizem.

Vendar kapitalizem ni edini mogoč življenjski in družbeni model!

Morali bi imeti državo, ki bi bila last ljudi in ne kapitala. Je to sploh še mogoče? Morda bomo z novo vlado lahko kaj vsaj malo spremenili. Bomo videli. Za zdaj je Slovenija kljub demokraciji še vedno v krempljih pogoltnega in brezobzirnega kapitala, ki se požvižga na ljudi in na oblast, kar vsakodnevno doživljamo v zvezi s podražitvami bencina, hrane in posledično sploh vsega. Če se bo vse to nadaljevalo, bomo gordijski vozle prepletenosti države in kapitala na koncu lahko samo še presekali.

Igor Divjak

VSE, KAR ZDAJ POČNEMO, JE POVEZANO Z VOJNO

Ukrajinska pisatelj Ivan Bajdak in Mark Levin se že vse življenje bojujeta proti izbrisu posameznika, njegovih psiholoških in telesnih travm v javnem prostoru. Z napadom Rusije na Ukrajino sta se nenadoma znašla v položaju, ko je bil v nevarnosti izbrisa njun celoten narod, njegov demokratični obstoj. Začasno zatočišče jima je ponudila rezidenca Društva slovenskih pisateljev.

Mark, pred začetkom tega pogovora sem bral spletni časopis *Ukrajinska vas*, ki ga urejaš in katerega solastnik si. Presenetilo me je, da je kljub vojni poln pozitivne energije, v njem so podobe podobnega vsakdanjega življenja, kot ga

poznamo od prej. Zdi se, da želi časopis prenašati predvsem pozitivna sporočila o tem, da življenje teče naprej.

Mark: Pred vojno je bil to vodič po mestu. O politiki sploh nismo pisali. Ko smo videli, da se pripravlja vojna, že nekaj mesecev pred invazijo, smo se začeli pripravljati na pisanje o njej. Novinarji in uredniki so izkušeni v pisanju o politiki. Nekaj dni pred začetkom vojne so pisali o tem, kako naj se ljudje pripravijo nanjo, katero nujno prtljago naj pripravijo, katere medije naj berejo, če želijo dobiti verodostojne informacije, in podobno. Ko se je začela vojna, je del uredništva odšel v Gučo in Hostomel. Tudi jaz sem kot solastnik moral pisati o vojni. Čez

nekaj časa pa smo se zavedeli, da so le vojne novice depresivne in ljudi utrujajo, zato smo se prestrukturirali in ponovno začeli pisati o mestnem življenju, a takem, ki poteka v vojnih razmerah.

Vedelo se je, da se pripravlja vojna. Bi lahko naredili kar koli, da bi jo preprečili?

Ivan: Če te želi nekdo napasti, če obstaja veliki fant, ki mu nisi všeč, kako naj ga ustaviš? Lahko se le branimo. Želim si, da bi Slovenci in Evropejci razumeli, da za vojno nista krivi Ukrajina in Rusija, ampak le ena država – Rusija. Nismo se je dotaknili, ničesar nismo hoteli od nje, nismo hoteli njenega ozemlja. Vojno je začela le Rusija in vse, kar lahko naredimo, je, da branimo svojo domovino.

Torej ni bilo nobenega prostora za pogajanja. Na primer pred dvema letoma?

Ivan: Nikoli. Z Rusi se ne da pogajati. To je lekcija, ki se jo mora Evropa naučiti. Evropejci Rusijo ocenjujejo s svojimi demokratičnimi stališči. Verjamejo, da se je Rusija pripravljena pogajati in sprejemati kompromise. A ta država ne deluje tako. Prelomila bo obljube, lagala in bo ponosna na to. Vojno lahko končamo le tako, da nam zagotovite dovolj orožja, da porazimo njihovo vojsko. Za pogajanja ni nobenega prostora.

Kaj lahko v takih okoliščinah naredi pisatelj? Kakšna je njegova vloga?

Vsak ima svoj boj. Moj oče je kmet, živi na območju, kjer je mir. Prideluje žito za kruh. Na fronto pošilja ogromno kruha. Veliko prihodka žrtvuje za to, da ljudje na fronti lahko jejo. V Ukrajini je veliko prostovoljcev, ki skrbijo za logistiko, veliko jih skuša priskrbeti zatočišče za begunce. Pisatelji moramo pisati o tem, kaj se v resnici dogaja. Tudi v angleščini. Če tega ne bomo počeli, bo Rusija pisala svojo alternativno propagandno resnico. Midva sva zdaj v Sloveniji. A ne glede na to, kje so v tem trenutku Ukrajinci, čustveno še vedno živijo v Ukrajini, v sebi doživljajo notranji boj. Nemogoče je pozabiti, da v Ukrajini poteka vojna.

Naj vprašanje zastavim drugače. Bi lahko Evropska unija naredila kar koli, da bi preprečila vojno? Videli smo, kaj se je zgodilo s Krimom in kaj se je dogajalo na vzhodu Ukrajine.

Mark: Evropska unija je verjela, da se da s Putinom pogajati. Poleg tega se je bala, da bo izgubila plin, nafto in druge vire. Mislila je, da bo vojna trajala le dva ali tri dni, da bo Rusija zavzela del Ukrajine, potem pa bo spet mir.

Ivan: To ni vojna za ozemlje, ampak vojna med narodoma. Rusija zanika obstoj našega naroda. Od 50 milijonov prebivalcev Ukrajine je 40 milijonov Ukrajincev. Rusija noče priznati, da obstaja tako velik narod z bogato zgodovino in kulturo.

Oba sta v Ukrajini izjemno priljubljena pisatelja. Ivan, tvoj prvi roman *Jaz osebno zate* je izšel v 40 tisoč izvodih. Obema je skupno, da sta začela s pisanjem o ljubezni.

Ivan: Oba sva bila še zelo mlada, imela sva nekaj čez 20 let. Takrat nisva imela veliko skrbi, mislila sva predvsem na zabavo in na ljubezen. Bralci so si želeli te teme. Tudi Andrij Ljubka je

Foto: Igor Divjak

Mark & Ivan

pisal priljubljeno prozo. Med mnogimi pesniki nas je le nekaj pisalo prozo. Ko sva postala starejša, so naju začele zanimati druge teme. Mark trenutno piše o ekologiji, ne piše torej fikcije, jaz pa sem pisal o vidnih psihičnih in telesnih motnjah, predvsem fikcijo za odrasle. Začelo pa se je z romantičnimi temami.

Sta pa imela drugačen pristop do ljubezni. Mark, naslov tvoje knjige je *S preprostimi besedami*, kar namiguje na to, da je ljubezen pravzaprav preprosta zadeva. Kako, da si se odločil za tak naslov?

Mark: Moja knjiga o ljubezni je bila zelo depresivna. Bralcem in bralkam je strla srce. Na srečo potem nisem več pisal o ljubezni, raje sem se posvetil psihologiji in temu, kako prebroditi take tegobe.

Ivan, ti pa si svoj roman zasnoval kot hipertekst, v katerega vsak bralec ali bralka lahko vnese svojo interpretacijo in doda nova poglavja ljubezni.

Ivan: Moja knjiga o ljubezni je zasnovana kot hipertekst z enim začetkom in enim koncem ter štirimi možnimi zapleti, ki jih lahko bralci sami izberejo. Bralec je lahko pisatelj in se lahko sam odloči, kaj si želi. Zakaj sem se odločil tako? Ker imam rad filme in preberem veliko knjig. Včasih mi zaključek kakšne knjige ni všeč in zaželim si drugačnega. Zato sem svojim bralcem ponudil več možnosti.

Si dobil povratne informacije bralcev in bralk, veš, kakšen zaplet so najraje izbrali?

Ivan: V Sloveniji sem bral poezijo na festivalu Pranger in zavedel sem se, da Slovenci literaturo jemljejo zelo resno. Pesniki pridejo na oder in berejo, po branju pa so vsi tiho. V Ukrajini je drugače. Vse je zelo interaktivno. Veliko se pogovarjamo z občinstvom, pisatelji in pesniki imamo radi povratne informacije. Seveda sem dobil veliko povratnih informacij od bralcev in bralk. Povedali so mi, katera epizoda jim je najljubša. Včasih sem dobil tudi kak hecen odziv, na primer, da vse, kar sem napisal, ne drži. Neki bralec mi je rekel, da je imel zelo podobno zgodbo, ki pa se je končala drugače. Spet drugi mi je rekel, da je prav tako doživel nekaj podobnega in da sem pravzaprav pisal o njem. Odzivi so bili zelo različni, in to mi je pri ukrajinskih bralcih všeč.

Mark: V Ukrajini so družbena omrežja izjemno priljubljena. Ljudje so ves čas na telefonih. To po eni strani ni zdravo, po drugi strani pa ima velik in koristen družbeni vpliv. Tudi protesti na trgu Majdan proti predsedniku Janukoviču so se začeli prek družbenih omrežij, kjer so ljudje drug drugega pozivali, naj se zberejo na trgu. Družbena omrežja povečujejo tudi zanimanje za literaturo, vendar pa je včasih to že kar problem, saj pisatelj lahko dobi preveč povratnih informacij.

Obema je skupno tudi to, da pišeta o ljudeh s telesnimi in psihološkimi motnjami. Mark, ti si napisal zelo priljubljen roman *Riki in ceste o fantu z Aspergerjevim sindromom*. A kolikor vem, si ta motiv izbral po naključju. Za zabavo si v Google vpisal svoje sindrome in ta ti je postavil diagnozo, da imaš Aspergerjev sindrom, ki je podoben avtizmu.

Mark: Eden izmed junakov romana *Trije možje v čolnu* Jeroma Klapke Jeroma se je v nekem trenutku zavedel, da ima vse bolezni razen ene. Jaz imam podobno izkušnjo. Precej sem introvertiran. Zato sem v Google vpisal sindrome in res mi je podal to diagnozo. Nato pa mi je prijatelj rekel, da nimam teh sindromov, ampak sem preprosto le tepec. Sem pa potem kot novinar zelo preučil Aspergerjev sindrom in o njem pisal tudi na svojem blogu. Ko sem zbral zelo veliko gradiva, sem pomislil, da lahko napišem roman o fantu z Aspergerjevim sindromom. Roman je prejel tudi mednarodno nagrado za mladinsko književnost IBBY. To me je spodbudilo k temu, da sem se še bolj posvetil psihologiji.

Ivan, tvoja knjiga *Nevidni* pa govori o ljudeh, katerih težave so izbrisane iz splošne javne zavesti. V družbi, v kateri morajo vsi biti zdravi in uspešni, so njihove težave tako rekoč nevidne. Lahko gre za večje ali manjše težave, a vsem je skupno, da se o njih ne govori dosti. O tem si začel pisati zato, ker imaš sam že vse življenje težave s tiki.

Ivan: Ja. Pisati sem začel o ljudeh, ki izgubijo kožni pigment, imajo hemangiom ali trpijo zaradi živčnega stresa, alopecie erate, Tourettovega sindroma in drugih bolezni. Njihove težave ne vplivajo močno na njihovo življenje, le videti so drugačni zaradi tega. V družbi niso vsi strpni do njih. Mnoge družbe so nestrpne do določenih skupin, na primer do temnopoltnih ali pripadnikov skupnosti LGBT, jaz pa sem se posvetil življenju ljudi s telesnimi in psihičnimi motnjami. S tem sem hotel družbi sporočiti, da si tudi oni zaslužijo živeti polno. Nekateri se bojijo drugih ljudi in se zaradi kompleksov skrivajo v svojih

stanovanjih. Poleg tega knjiga vsem ljudem sporoča, da prav vsakemu človeku kaj na samem sebi ni všeč. Morda mu ni všeč njegov videz, morda ni zadovoljen z nečim, kar je naredil. Sporočilo knjige je, da imamo, če imamo radi sami sebe, lahko radi tudi druge ljudi in sprejemamo njihovo različnost.

Ali je zdaj, v času vojne, glas pisateljev še vedno močan? Vojna je postala glavna tema in morda ljudi več ne zanimajo izmišljene zgodbe in pesmi.

Ivan: Vse, kar zdaj počnemo, je povezano z vojno. Tega se ne da prezreti. Trudimo se živeti tako, kot smo prej, a pisatelji zdaj pišejo o vojni, pevci pojejo o vojni, in tudi slikarji slikajo vojno. Tega ne obžalujem. Seveda so se naši načrti spremenili in manj je zanimanja za druge teme, a je, kar je. To zahteva ta čas. Vsi smo povezani z Ukrajino. Nekateri pišejo detektivke, drugi zgodovinske romane, tretji ljubezenske romane, in vsak ima svoje bralno občinstvo. Pisatelji še vedno dajejo zgled, kako se odzvati na nove okoliščine. Pokazati želimo, da gre življenje naprej, a tudi to, da je vojna zdaj v ospredju. Brez zmage v vojni naše prihodnje življenje ni možno.

Kako pa ti doživljaš vojno kot pisatelj, Mark? Še vedno lahko pišeš svobodno tudi o drugih temah ali pa je vojna zdaj osrednja tema?

Mark: Vojne se ne da ignorirati. Povsod je. Vse življenje, ne glede na to, kaj kdo počne, je prežeto z njo. To velja tudi za pisatelje. V nas je in verjetno jo bomo s svojim DNK-jem prenesli na naslednje generacije. Ne da se ne pisati o vojni. Najbrž bomo morali zapisati svoje osebne vojne zgodbe, ne le zgodbe pisateljev. Ko bomo po koncu vojne povedali svoje zgodbe, se bomo najbrž lahko vrnili k svojemu običajnemu delu.

Ivan: Mark o vojni piše s psihološkega vidika, o tem, kako se ljudje spopadajo s psihološkimi težavami, ki jih prinaša vojna. Pisatelji o vojni pišejo z različnih vidikov. Nekateri so šli v vojsko, na fronto. Jaz pišem o tem, kako Ukrajinci, ki so odšli z doma, vojno doživljajo v Evropi. Kako se prilagajajo novim razmeram. Šest milijonov Ukrajincev je odšlo v Evropo. Vojna je prizadela vsakogar, tudi naju. Čeprav nobeden od najin角度 sorodnikov ni bil ubit, je spremenila najino življenje.

Je zdaj, v času vojne, še kaj prostora za ljubezen, s katero sta začela svojo pisateljsko kariero? Ne le med Ukrajinci, ampak, prepričan sem, da je veliko takih parov, na primer med Ukrajincem in Rusinjo?

Mark: To je provokativno vprašanje.

Ivan: Seveda bomo morali obstajati drug ob drugem. Ko bo vojne konec, ko bo Rusija priznala krivdo, plačala vojno škodo in se opravičila za zločine, morda čez 50 let, bo taka ljubezen spet možna.

Mark: Bolj ko nas vojaki pobijajo, bolj želimo živeti in ljubiti. Vedno obstaja prostor za nekaj dobrega. Statistika pravi, da je zdaj več porok, nočemo namreč odlagati življenja. Zavedamo se, da nas, kjer koli v Ukrajini smo, lahko ubijejo. Moramo živeti, jesti melone, hoditi v cerkev, se ljubiti. Zdaj bolj cenimo vsak trenutek življenja. Hvaležna sva, da imava privilegij, da sva ta hip lahko v Sloveniji, a v mislih in srcu sva ves čas v Ukrajini.

Franjo Frančič

MOJ SVET

Foto: osebni arhiv

022
KRALJI
ULICE

Ostareli pisatelj, ki je nekoč stal v ringu in mnogo let preživel v zaporu zaradi ljubezni do svobode, je izza šanka in zatemnjenih očal strmel v lepe deklice, ženske, ki so hodile mimo oštarije Pri Starcu, tam blizu živilskega trga v Piranu. Vračal sem se s Punte, v žepu sem nosil njegovo knjigo *Zasledovalec samega sebe*. Nisem zbral volje, da bi pristopil, itak, vsak med nami teče svoj sredobežni krog pekla in nebes, rodimo se sami in umremo sami. Vmes pa?

Kipi na Trgu 1. maja so nemo zrl v sivo novembrsko nebo, domovina je bila od nekdanjega blede mati in podgane so postajale vse pogumnejše. Tartinijevem kipu na glavnem trgu so znova ukradli violinski lok in grenke solze so mu tekle po licih. Kadar se braniš v ringu, uporabi direkt in ciljaj nasprotnika tik pod brado, vso težo nasloni v pest in presenečen boš, kako človek pade odprtih, začudenih oči. Tik preden je pisatelj odšel, je bilo še toliko časa, da sem mu rekel: *nasvidenje v naslednji vojni!*

Srečeval sem jo na belih skalah blizu mandrača, govorila in govorila je tako glasno in vase, da ji je bilo popolnoma vseeno, če je kdo ob njej, če jo posluša, njeno pripoved o skoku z visokega obzidja pri cerkvi svetega Jurija, ki je bilo med samomorilci tempelj. Predvsem zaradi višine, zaradi ostrih skal, ni bilo nobene verjetnosti, da bi človek po poletu preživel, ona pa je vztrajno trdila, da so ji zrastle angelska krila. A tisto jutro je dobro vedela, da se ljudje odpravljajo k maši, ko je nerodno splezala nekaj metrov visoko in si do krvi potolkla roke in noge, ljudje, ki so hitro poklicali pomoč, so govorili o čudežu, ona pa je vsem dvomljivcem skoraj besno zabevskala: *mar ne verjamete v angele?!*

Slikar, ki je mnogo let hodil v Italijo kopirat in slikat ponaredke starih mojstrov, Rubensa, Rembrandta in drugih genialcev, za velike denarje seveda, s starimi barvami na starih platnih. Perfekcionista kot je bil, ni nikoli vedel, kam jih je posrednik prodal. Nekam na Japonsko. Človek, ki je z mehkim HB-svinčnikom ustvaril do potankosti enako podobo, kot jo je lahko fotografija. Slikar, ki je imel rad ženske, pijačo in potovanja, se je pojavil po dolgih letih pred prijateljevimi vrati in ga prosil, če ga smrtno bolnega odpelje do svete Foške, kjer se dogajajo čudeži in neverjetne ozdravitve. Ko sta se ustavila z avtom ob nekakšni ruševini kapelice: *Stoj, stoj, tu je, tu je*, se je nekako odvrnil do kamnov, prijatelju pa se je zdelo čudno, da bi tam kaj bliskalo in sevalo, in potem sta se odpeljala dalje do pravega romarskega kraja, kjer je bila nepopisna množica romarjev, ki so iskali čudežno ozdravitev, samo slikar nikakor ni hotel priznati, da je to tisti pravi posvečeni kraj. Kljub temu jima je naročil hladno pivo z nalepko na steklenici, ki je spominjala na čas, ki je odtekel davno.

Tekel jim je pot po obrazih. Morda zaradi molitev, morda zaradi nenavadno toplega dne, kdo bi vedel, pokojniku pa je na ustnice od nekje prihajala pivska pena in župnik, ki je zelo rad preverjal tečajno listo, je kot Indijanec dvignil roko, ko je pogrebni spreved krenil proti jami, in dejal: *Rdeči na levo, drugi za mano, tam v cipresovem gaju, blizu cerkve svetega Jurija, kjer se končajo vse poti. Ali pa začnejo: kdo bi vedel.*

Soline so oaza tišine. Tiste stare solinarske hiše brez streh ob jutrih plavajo v meglicah megle privida, tako je, kot bi plule po morju. Del starih solin je spet oživel, znova žanjejo sol na solinarskih njivah. V opuščnem delu kraljujejo jate galebov in kormoranov, tu lahko srečamo par malih belih čapelj, tu je dom nešteto malih in velikih živali. Soline so azil za nas izgubljene duše, nekoč se naselim v eni od hiš brez strehe in korenin, ki ob jutrih plavajo po morju.

Dolgo sem iskal začasno osvobodeno ozemlje, a bilo je tako blizu v meni, samo nekaj korakov od piranskih ulic. Čas je drobil in meje resničnosti premikal, mi pa smo iskali čudežne otoke, otroka, ki se je davno izgubil med valovi, a treba je poklekniti, zemljo poljubiti. Čarovnija je v krogotoku, ko se zaveš, da je tvoj kašun brez strehe in ptic, ki so te prebudile to jutro. Objemi drevesa, zapleši s sončnicami, poglej Piran, v daljavi je kot na dlani, oljke in trte, stisk roke, daj, klovn mali, nikar ne joči, v faraonskih večerih pridejo paži, Istra, čarovniška mati, imej me rada, imej me rada.

Sediš v samoti obale, ni pristana, ni odrešitve, morje poljubi obzorje in galeb nežno pristane na skalah pozabljenih spominov. Morje, tista strašljiva svoboda in neskončnost, morje, veselje izgubljenih sanj, večno in mogočno, od zgoraj vidiš oko strehe, vidiš morje, ravno modro ploskev, sem in tja potuje bel čipkast val. Kot jaz in ti je, ko odpotuje, je malo drugačen, ko prispe, je enak, minilo bo, si rečeš, kot se izteče reka v morje, pozabljeno bo. Kot grude zemlje prekrijejo kožo, vzameš rožnat prt, razgrneš ga v belo jutro, kar bilo je, odnesel je južni veter pozabe, v duši se prebujajo ptice daljnih podob, pozabila je, si rečeš, pozabila na vse poljube, pozabila je, šepetaš v temo, na poglede, objeme, ljubljenja, nemirno se premakneš v snu, roka, ki zaman tipa v temo, vse rabljene besede bi menjal za en sam dotik, misli so utrujene, košuta se ustavi v visoki zeleni travi, zaljubljen sem se v njene oči, pogrešam njen vonj, zaman je, zaman, se vrne odmev na ostrini roba, zibaš se, naprej in nazaj, nazaj in naprej, minilo bo, si rečeš, kot se izteče reka v morje.

Neko prihajajoče jutro, ko potonejo v morje stare hiše malega obmorskega mesteca, zaman so jih gradili, kače in hijene se bodo razbežale po ozkih uličicah prividov in odmevov, Tartinijev vražji trilček bo odmeval in odmeval, a nihče več ga ne bo slišal in večer bo prišel vasovat, črke bodo iskale belino spomina, svetloba v svetilniku bo zamrla, v cipresovem gaju bodo plesali paži, sveti Jurij se bo zaman boril z zmajem, pogled bo umiral na žerjavici življenja in bela noč ne bo več našla jutra.

Freske preteklosti so pozabljene, novi in novi zamahi v prazno, valovi so kot noži, za obzorjem kriki galebov, pri svetem Juriju zvoni, angel vremenar je obrnjen na jug, žalostni tek po sredobežnem krogu, razdalje se ožijo, nebo poljubi morje, besede se spremenijo v pepel tišine gluhega časa.

KAMEN IN SKALA,
RUŠEVINA TELESA
Z ARMIRANIM ŽELEZJEM
IN BODEČO ŽICO.

LE ZAKAJ OBLAKI
KRADEJO SONCE?

LE ZAKAJ VRVI
KRADEJO SVOBODO?

SVOBODO?

KOT PTIČI BREZ KRIL
ČAKAMO NA
ZVERI V KRAVATAH.

TAUBI

BREZDOMKA 4

Zadovoljna sem z življenjem, ki ga živim.

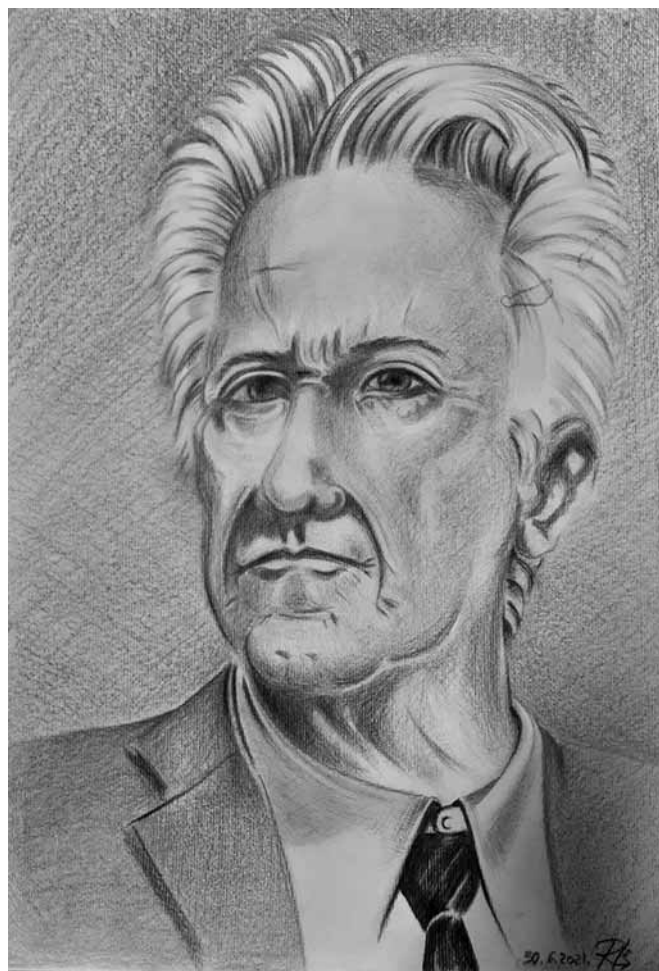
V bolnici je na oddelku vladala prava norija. Potrebovala sem mir, ki pa ga nisem imela. Komaj sem čakala, da mi presneto nogo že enkrat zašijejo in grem nazaj v Vojnik. Tam je bil vsaj mir. Zjutraj si dobil koktajl in ni šans, da te kar koli razburi. Operacija je potekala brez posebnosti. Še kakšen dan opazovanja in bom odpuščena. Kmalu sem se preselila nazaj v Vojnik.

Tam sem se hitro prilagodila. Dnevni red je bil strogo načrtan. Dan se je začel z razdeljevanjem pižam in prhanjem. Sledila je telovadba, veliko točk si dobil, če si se je redno udeleževal. Kljub operirani nogi sem rada telovadila, hkrati pa sem vedela, da lahko hitreje pridem ven, če bom igrala njihovo igro. Ne samo zaposleni, tudi pacientke so kaj hitro ugotovile, da ne spadam tja. Ena od sester mi je rekla: »Vi ne spadate sem. Vi spadate na oddelek za odvisnosti.« Imela je prav in odprla mi je oči. Točno! Tja se moram spraviti pa bom hitro doma. Tako sem želela govoriti z zdravnikom in med pogovorom sem mu razložila, da mislim, da sem odvisna in da bi se želela zdraviti v sosednji stavbi. Na odprti oddelek me sploh niso namestili, res pa so me poslali na odvisniškega. Ob vstopu me je stisnilo pri srcu, saj sem bila nameščena v isto sobo kot ona. Tam so mi takoj začeli zmanjševati odmere pomirjeval in začela se je kalvarija z abstinenco.

Ni mi bilo prijetno, saj so bili tam večinoma alkoholiki, jaz pa najmlajša in edina tabletomanka. Sestra mi je drugi dan zvečer v pogovoru rekla: »Mogoče je vaš smisel življenja oziroma namen v tem, da poveste svetu, kako težko je biti otrok alkoholika.«

Dnevni red je bil naporenši od tistega na zaprtem delu psihiatrije. Tu so bili dnevi natančno in polno organizirani, kar naprej je bilo nekaj. Tempa nisem zmogla, abstinenci težave so bile hude in nisem se udeleževala delavnic in drugih programov. Ocenili so, da še nisem pripravljena na tako intenzivno zdravljenje, in poslana sem bila nazaj na zaprti oddelek. Tam je bila zdaj novinka Mateja iz Celja, ki je bila prav tako odvisnica in je preživljala abstinenco krizo. Takoj sva se zblížili in postali nerazdružljivi. Tudi z drugimi sem se razumela in nikoli nisem imela kakšnih težav. Zelo sem napredovala in odločili so se, da bom šla lahko kmalu domov. Presenečalo me je, da me mama niti enkrat ni prišla obiskat niti mi ni pisala. Zvečer sem se odločila, da jo pokličem. Takoj sem jo slišala, da je že čez dan nekaj spila. Poznala sem jo tako dobro, da sem po njenih besedah točno vedela, koliko je zaužila. Se mora res vedno vse vrteti okoli nje? »Zakaj mi nisi povedala? Zakaj si to storila?« Iskala je opravičila, ker ni prišla na obisk. Prijateljica ji je rekla, da je sebična. Samo nase misli. Odvisniki smo res največji egoisti. Preveč smo zaposleni sami s sabo, da bi mislili še na koga drugega. Nato sem bila odpuščena iz Vojnika, ne da bi resnično delala na svoji odvisnosti, in to me je spremljalo še mnogo let življenja.

Izkazalo se je, da je mamin Anton zbolel za rakom na debelem črevesju. Mamo je popadel strah, razmišljala je, kaj bo z njo, če on umre. Kam bo šla? Vozili so ga na kemoterapije, saj sam tega ni več zmogel. Avto je prodal in si kupil invalidski voziček. Spomnim se, da smo maja praznovali njun rojstni dan in smo šli v Apačija, ki je bil lociran na avtobusni postaji v Slovenj Gradcu. Vsi trije smo se malo napili piva in se imeli super. To je bila naša zadnja zabava, kmalu zatem so mami rekli, naj razmislija, kam bo šla, ker se bo morala kmalu izseliti. Anton

Rade Nikolić

je umiral. Bil je tako dober človek in takšne bog želi imeti ob sebi. To so njegovi popolni angeli, pridni, dobrosrčni in sočutni. Mami sem našla stanovanje v Mariboru, pri selitvi pa sta ji pomagala Antonova sinova, ki sta si nekje izposodila kombi. Nekaj dni za tem me je poklical Anton. Marsikaj mi je hotel povedati. Ko sem vstopila v dnevno sobo, me je skoraj kap. Urejena je bila kot zdravniška soba v bolnici, na sredini dnevnega pa je ležal on, bil je tako močno shujšan, da je bilo videti, kot da se izgublja v postelji. Moral je imeti manj kot 40 kilogramov. Trudila sem se, da nisem pokazala presenečenja in žalosti, ampak skoraj sem zajokala. Kje je bil naš pogumni Anton? Kaj si, bolezen, storila z njim? Bil je kot otrok, tudi za stranišče ni več vstajal iz postelje. In kdor je tako zelo povezan s posteljo, iz nje nikoli več ne vstane.

»Kaja,« je rekel s šibkim glasom in mi nakazal, naj sedem na stol ob postelji. Pristavila sem si ga še bližje k njegovemu vzglavju in zdelo se mi je, kot da so ga samo še oči. Začel je: »Veš, da sem imel tvojo mamo in jo imam še vedno rad, ampak situacija se je, kot vidiš, zelo spremenila. Ni mogla biti kos zahtevni nalogi negovalke, ki jo jaz v bistvu sedaj edino potrebujem. Prosim te, ne zameri mi. Sama veš, da smo se vsi zelo trudili z njo, ampak tudi tvoja mama je bolna. In bolnik ne more pomagati bolniku. Veš, kakšna je, ko pije, in to se dogaja vsak dan. Preprosto ni več šlo. Osredotočiti se moram na svoje zdravje, prioriteta mi je, da premagam to bolezen. Vem, da jo bom. Nikoli se nisem vdal in tudi zdaj se bom boril do konca. Saj me poznaš, optimist sem.« Trudil se je nasmehniti. Šlo mi je na jok, kar je opazil. Komaj sem izdavila: »Hvala, Anton, za vse. Res si mama ne bi mogla želeli boljšega partnerja. Stal si ji ob strani v dobrem in slabem in razumem te, da sedaj potrebuješ čas zase.« Zanimalo ga je, kje in kako je mama: »V Mariboru je

v hiši z neko starejšo gospo. Ni ji hudega,« sem rekla, nisem pa mu mogla povedati, da me je gospa ravno včeraj klicala in mi tarnala, kako mama pije in da naj pridem po njo. Rekla je tudi, da če bi vedela, je sploh ne bi vzela v stanovanje.

»Anton, žal mi je, da se je končalo tako, kot se je, ampak tu ne bi mogla biti, to je jasno. Pomagala ji bom, brez skrbi. Poskusila jo bom prepričati, da bi šla na zdravljenje in zaživela bolj srečno in mirno življenje.«

»Povej ji, da jo prav lepo pozdravljam in da ji želim vse najlepše v življenju. In da bo v mojem srcu vedno imela poseben kotiček.«

Oči je imel solzne, ampak trudil se je biti močan in pozitiven. Če bi oba začela jokati, bi jokala eno uro skupaj. Prijela sem ga za roko. Kako mrzla je bila! In kako drobna, kot roka otroka. Na mizici ob postelji je imel polno škatlic zdravil. Videlo se je, da zelo lepo skrbijo zanj. Malo sva še poklepetala, potem pa sem se začela poslavljati, ker mi je deloval utrujen.

»Pustila bom, da se v miru malo spočijete,« sem rekla in požrla cmok, ki se mi je delal v grlu.

»Hvala, Kaja, tudi tebi za vse, pa brez zamere.«

»Nimam kaj zameriti, obe z mambo sva hvaležni, da vas je bog poslal na najino pot. Tudi mama vas ima rada in vam bo do konca hvaležna za pomoč in podporo. Hvala še enkrat in vse dobro.«

Poljubila sem ga na lice in prišla okoli vratu. Nisem si ga upala objeti, saj je bil tako krhek. Poslovila sem se. Ko sem za sabo zaprla vrata stanovanja, sem takoj bruhnila v jok. Njegova mama me je videla, saj je stala na dvorišču pred hišo. Prišla je do mene in me objela. Dolgo sva jokali. Nekaj dni kasneje se je poslovil za vedno.

Kaja Tomič

URESNIČEVANJE PROJEKTOV MLADIH V MESTNEM INKUBATORJU

Mestni inkubator je ekosistem, ki z ambicioznimi idejami povezuje mlade in mesto na vseh ravneh organiziranja. Za boljše soseske, šole, dvorišča, mesto. Za več dobrega na vsakem koraku, vsak dan. Za boljše skupnosti, podjetja, organizacije. Za šport, kot si ga mladi želite, za delo, kot ga vidite, za priložnosti, ki si jih zaslužite. Za več umetnosti in več mladih, ki soustvarjajo mesto.

Za koga je Mestni inkubator?

Za mlade med 18. in 29. letom v Ljubljani, ki imate ambiciozne ideje in želite svoje zamisli spremeniti v izvedene projekte. Za tiste mlade v Ljubljani, ki vam je mar za življenje v mestu. Za tiste mlade, ki vas zanima spoznavanje novih ljudi v skupnosti uresničevalcev idej.

Kakšne ideje pridejo v poštev?

Pogumne, inovativne in trajnostne ideje, ki povezujejo ljudi, spodbujajo možnosti spoznavanja in izmenjevanja izkušenj. Ideje, ki uporabljajo razpoložljive prostore Mladih zmajev in partnerjev kot vir za njihovo uresničitev. Ideje, ki iščejo znanje za njihovo uresničevanje, mentorje za postavljanje pravih vprašanj, zagonsko finančno podporo in prispevajo v skupnost.

Kaj mladi pridobijo v Mestnem inkubatorju?

Ideje, ki so sprejete v Mestni inkubator, lahko pridobijo znanje, mentorstvo in zagonske finance. Kriteriji za sprejem so pozitivni učinki na mesto, uresničljivost ideje, ambicija prijaviteljev in prispevek ideje v skupnost. Število prostih mest je omejeno. V Mestni inkubator lahko sprejmemo 15 idej.

Kako in do kdaj potekajo prijave?

Najkasneje do 30. septembra 2022 do polnoči in niti minuto čez. Za prijave spremljajte Mlade zmaje na Instagramu in Facebooku. Podrobne informacije najdete tudi na spletni strani www.mladizmaji.si. O izboru idej bodo prijavitelji obveščeni do 7. oktobra 2022. Datumi treh delavnic, ki so pogoj za pridobitev mentorstva in financ, so 13., 15. in 17. oktober 2022.

Sanjaj svoje mesto. Pridruži se in uresniči svoj projekt.

Mestni inkubator deluje v partnerstvu med Mladimi zmaji in Zavodom za ustvarjalno družbo TiPovej!, ob podpori Mestne občine Ljubljana. K sodelovanju vabimo tudi druge organizacije in podjetja v Ljubljani, ki imate v svojih vrstah mlade, ki jih želite podpreti pri njihovih idejah.

Vse o programu: <http://www.mladizmaji.si/mestni-inkubator>

Javni zavod Mladi zmaji

QRkoda za dostop do on-line prijavnice

Kraljevi recenzor:

ČOMPE, ŠKOFJA LOKA, 4. 6.

Čompe so v letošnjem letu zelo dejavni, saj so odigrali že kar nekaj koncertov po naši deželici. Čomp, ki svojo odštekano avtorsko glasbo pletejo okoli besedil Daneta Zajca, Milana Jesiha, Edvarda Kocbeka in Andreja Rozmana – Roze, ni treba posebej predstavljati. Na vsakem njihovem nastopu lahko pričakujete izvrstno in izvirno zabavo ter sproščen koncert, ki je obenem veliko več, je kabare, je teater, je prvovrstna zabava.

Jože Balas, Foto Note

Foto: Jože Balas, Foto Note

Foto: Jože Balas, Foto Note

Foto: Jože Balas, Foto Note

KINODVOR: ZGODBA MOJE ŽENE, 26. 7.

V Kinodvoru smo si ogledali film Zgodba moje žene. Film se odvija v morskem okolju. Osamljeni kapitan se na pobudo soimenjaka poroči s prvo damo, ki vstopi skozi vrata, ter si z njo ustvari življenje. Film me je navdušil. Navdušilo me je življenje divjega penečega morja. Morje, moje sanje. Hvala za vabilo in možnost ogleda.

Iva Tisa

Film nas popelje po morskih valovih. Glavni lik kapitan Jakob ima strast. To je plovba. Je stvaren in izkušen morski volk. Odloči se, da si bo poiskal ženo. Kar tisto, ki bo prva vstopila skozi vrata kavarne. In vstopi Lizzy ter pristane na poroko. Počasi se v Jakobu naseli dvom o njuni ljubezni. Ta postaja vse močnejši in intenzivnost njunega odnosa se med zgodbo vse bolj slabša. Oddaljujeta se drug od drugega. Mamljive skušnjave vlečejo tako enega kot drugega vsaksebi. Definitivno prijeten

Vir: Kinodvor

film. Kinodvoru se zahvaljujem za brezplačne vstopnice.

Perice

KINODVOR: TRIUMF

V juniju smo si ogledali zelo prijeten francoski film. Zgodba govori o igralcu, ki skuša vnesti gledališko kulturo znotraj zaporniških zidov. S pomočjo igre in ponavljajočih se vaj se poistovetijo z vsebino drame, ki na njih deluje kot katarza njihovega zaporniškega življenja. Tako v igri kot v njihovem življenju so obsojeni na čakanje. Eden od igralcev je celo nepismen. Besedila, ki ni lahko, se nauči na pamet. Spet drugemu je

igranje čista radost. Kot posamezniki so nekompatibilni, v igri pa se najdejo. Skupni cilj postane najpomembnejši. Film ne obsoja, ne kritizira, noče nas ničesar naučiti. Morda le tega, da moramo biti vztrajni. Vreden ogleda. Kinodvoru se zahvaljujem za 10 brezplačnih vstopnic.

Perice

Vir: Kinodvor

RAZSTAVI IZVEN OKVIRJA IN ELDA PIŠČANEC

Ste v poletnih mesecih obiskali kakšno razstavo? Jeseni, ko se dnevi začnejo hladiti in se listje obarva v rumeno in rdeče, je čas, da se sprehodimo ne le po parkih, temveč tudi med umetninami.

V Cankarjevem domu je še do 2. oktobra na ogled razstava Izven okvirja, ki se osredotoča na slovensko umetnost v 30. letih prejšnjega stoletja, natančneje na delovanje Kluba neodvisnih slovenskih likovnih umetnikov. Skupino so sestavljali ključni umetniki slovenskega zmerne modernizma: Zoran Mušič, Marij Pregelj, France Mihelič, Maksim Sedej, Francišek Smerdu, Evgen Sajovic, Zdenko in Boris Kalin, Nikolaj Pirnat, Zoran Didek, Nikolaj Omersa, France Pavlovce, Karel Putrih in Stane Kregar. Vsi, razen zadnjih dveh, so študirali na umetniški akademiji v Zagrebu, kjer so se tudi spoznali. V klub so se povezali zaradi razmer, saj je bilo lažje razstavljati v skupini kot pa samostojno, enostavneje pa je bilo tudi plačevanje stroškov, ki so nastali ob postavljanju razstav. Neodvisni niso bili le poslovni partnerji, temveč so gojili tudi dobre medsebojne odnose.

Povezali so se z Rihardom Jakopičem in v njegovem Paviljonu leta 1936 prvič razstavljali (še naslednje leto pa je bil Klub neodvisnih tudi uradno ustanovljen). Prve razstave so bile dobro sprejete, kritiki so bili prijazni, so se pa ti kaj kmalu začeli spraševati, kakšna je prihodnost slovenske umetnosti. Namreč: že od začetka 20. stoletja, ko smo bili Slovenci še pod Avstro Ogrsko in so bile težnje po

družitvi južnoslovanskih narodov v eno državo vse močnejše, se pojavlja vprašanje nacionalnega v umetnosti. Neodvisni so ponudili svež pristop: razmišljali so, da je k vsakemu motivu treba pristopati različno. Akt je namreč drugačen od portreta, in ta je drugačen kot krajina. Slike torej morajo biti različne tudi glede na to, kakšne krajine recimo delamo (kraške, štajerske ...). Pri tem so s pridom uporabljali različne načine grajenja slike in s tem od slike do slike ustvarjali različna vzdušja. Krajina je tudi stična točka v njihovih sicer precej raznolikih opusih.

Pohiteti pa je treba, če si želite ogledati razstavo Elde Piščanec (1897–1967) v Narodni galeriji. Na ogled bo namreč le še do 18. septembra. O tej, v preteklosti spregledani, umetnici kroži kar nekaj legend. Ena pravi, da je živela precej nenavadno življenje: svoje življenje je želela v celoti posvetiti umetnosti, torej presežnemu, in res se na nekem mestu v svojem dnevniku primerja celo z menihom. V njenem opusu se opaža nekakšna dvojnost: če v času neposredno po študiju prevladujejo krajine, tihožitja in portreti in v njih prepoznavamo naklonjenost realizmu (ponekod s primesmi kubizma in impresionizma), pa so kasneje, ko se je posvetila sakralni motiviki, stopili v ospredje »celestialna občutja«, kompozicija ter realizem pa sta postajala vedno bolj nepomembna. To se je morda zgodilo pod vplivom Mauricea Denisa, saj je slikarka po diplomu, ki jo je dobila na florentinski Kraljevi akademiji lepih umetnosti, hodila k

Foto: Narodna galerija

Elda Piščanec, Dekle v poletni obleki, okoli 1935

njemu v Atelje za sakralno slikarstvo. Elda Piščanec je prva ženska na Slovenskem, ki se je lotila monumentalnih sakralnih poslikav. Med drugim je dobila naročilo za celotno poslikavo župnijske cerkve sv. Lovrenca na Stranichah in župnijske cerkve sv. Roka v Slovenj Gradcu.

Umetnica se je zaposlila kot učiteljica, med drugim je poučevala tudi v Murski Soboti in Trbovljah. Leta 1951 se je zaradi zdravstvenih težav invalidsko upokojila, po smrti matere pa za stalno naselila v družinski graščini na Vinegradu, ki jo je leta pred tem kupil njen oče. Leta 1967 je umrla, stara je bila 70 let. Zanimiva umetnica, ki nas vabi, da si ustvarimo lastno mnenje o njej.

Kaja Rožman

Najava:

KLEMEN KLEMEN: 20-LETNICA Z ZAMUDO

Križanke, 23. september

Njegov prvenec Trnow stajl iz leta 2000 je najbolj prodajani raperski album v Sloveniji vseh časov z več kot 10.000 prodanimi izvodmi. Klemen je prvi slovenski raper, ki je za svoj album spisal in naredil glasbo, ga aranžiral in zanj spisal tudi besedila, torej je praktično vse avtorsko delo opravil sam. Klemen Klemen je legenda domačega rapa, ki ni zgolj pionir scene, temveč njegov steber do današnjega dne, in to kljub temu da je večkrat gledal smrti v oči. Koncert ob 20. obletnici bi se moral zgoditi že pred dvema letoma, a je stanje v državi koncert zamaknilo v boljše

čase in na prijetnejše prizorišče, kar pa še kako ustreza njegovi estetiki. Ker je tudi v nekaj dneh razprodan koncert ob 10. obletnici Trnow stajla potekal šele leta 2011, je prav, da se 20. obletnica zgodi leta 2022. Trnow stajl bo skupaj z živim bandom in nekaj dodatki iz Klemnove kariere odšel pred trnovsko dvorišče, v Križanke. Zakaj? Ker si to več kot zasluži. Afterparty sledi v Gali hali na Metelkovi.

Jože Balas, Foto Note

Foto: Peterz arhiv

Maja Drolec

ŽALOST JE BELA PTICA

Foto: osebni arhiv

** In vemo, bili smo narod, postali smo kamen. In vemo, bila si država, postala si dim.*

Ruska ofenziva v Ukrajini, ki se je začela 24. februarja letos, nas je prestrašila vse, vse ljudi tega sveta. Sedem mesecev pozneje vojna še traja in ji ni videti konca. Vojna, kako strašna misel in resnica ...

Človek posega po življenju človeka. Razmišljam, koliko je vreden človek, ki vsako noč zaspi lačen. Koliko je vreden človek brez domovine, brez zastave in naslova, koliko je sploh vreden človek in življenje. Na tej zemlji so stvari, zaradi katerih je lepo in vredno živeti: negotovost aprila, vonj kruha ob zori, žensko zaklinjanje moških, začetek ljubezni, mah na kamenju, matere, ki stojijo na nitih piščali, in strah zavojevalcev pred spomini.

Ves svet je osuplo opazoval tisoče Ukraincev, ki so pobrali najnужnejše in zapustili državo. Kolone avtomobilov, avtobusov, v katerih se je gnetlo na sto tisoče žensk z otroki in starejših, medtem ko so bili moški vpoklicani v vojsko, so vodile na Poljsko, v Moldavijo in v druge države. Skupno naj bi doslej zaradi vojne Ukrajino zapustilo več kot 6,9 milijona ljudi, notranje razseljenih pa jih je več kot osem milijonov; na dolgi cesti, v vetru in dežju, žalostni in pretreseni, razmišljujoč o svojih, o družini, ki se je raztepla na vse strani neba.

Večina jih upa, da se bodo lahko slej ko prej vrnili domov, nekateri so se iz tujine že vrnili v domovino, da bi pomagali pri njeni obrambi. Pripravljene na boj, na umiranje, samo da bi spet lahko bilo življenje življenje in dom zatočišče ... A velika večina se nima kam vrniti, saj so porušeni njihovi domovi, uničena infrastruktura, številna mesta in vasi so bolj kot ne poravnani s tlemi. V domovini so stvari, za katere je vredno živeti vsakomur: babici, dedu, sinu, hčeri, ženi in možu.

** Srce imam na luni, postalo je negiben kamen.*

Pomanjkanje hrane in gnojil ter višje cene energentov je le nekaj neposrednih posledic, ki jih že čutimo po vsem svetu, in še bolj jih bomo občutili v prihodnjih mesecih. Če so prvi mesec pogajanja med Kijevom in Moskvo še dajala upanje, da bo morije in uničenja kmalu konec,

je zdaj jasno, da bo pot do prekinitve ognja še zelo zapletena, kako se bo razrešilo vprašanje ozemeljske celovitosti Ukrajine, pa postaja čedalje trši oreh. Pogajanja so zastala, državi krivdo za prekinitev pripisujeta druga drugi.

** Nobena vrata se mi ne odprejo in ni roke, ki bi se stegnila proti moji.*

Ruske enote so napadle različne konce Ukrajine, tudi Kijev z okolico, od koder pa so se potem, ko jim ni uspelo odstraniti oziroma zajeti ukrajinskega vodstva, po silovitem odporu ukrajinskih sil, umaknile. Svet je onemel in opazoval prizore grozljivih pobojev iz Buče, Černigova in drugih krajev, skozi katere so se umikale ruske sile.

** Jaz sem tisti, ki gleda grobove, kako se razvrščajo, tisti sem, na čigar kožo so okovi vžgali podobo domovine.*

V Slovenijo je pribežalo okoli 1200 ukrajinskih beguncev. Pomagamo jim na različne načine, predvsem z materialno pomočjo, hrano in izobraževanjem. Največja pomoč pa je, da pomagaš človeku, da lahko dela, da lahko sam sebe živi, pa četudi je na tujem.

** Pregnanstvo je duh, ki nas ločuje od dežele in nas pelje k ljubezni. Pregnanstvo je dežela, ki nas ločuje od duše in nas pelje proti tujcu.*

Vsak dan srečujem družino: očka, mamica in mala svetlolasa skodrana deklica štirih let, s poganjalčkom rdeče barve. Njihova luna je zbežala daleč proč v medenih očeh. Vzeli so le najnужnejše in bežali v neznanost; stran, proti jugu, na koncu te poti se slutita morje in sonce. Po avtomobilu z ukrajinsko registracijo, parkiranim pred blokom, vem, da so iz Ukrajine. Ne slišim jih govoriti; niti s stanovalci niti med seboj. Tiho prihajajo in odhajajo po vsakodnevnih opravkih. Ob večerih se slišijo pridušeni glasovi pogovorov po telefonu, ta nevidna nit z družino, ki je doživela velike izgube, z domom, ki ga po vsej verjetnosti ni več, v ukrajinski, maternem jeziku, ženske, ki ima po štiridesetem še vse marelice. Vsa njihova ukrajinska vas pije poljube z nožev ostrine.

Moški jih ima kakšno leto več, ni več rosno mlad, svetlolasa, ki, ne preveč

Foto: Wendelin Jacober

pokončno – z občutkom krivde –, zre v življenje in nosi njegovo breme, kakor ga nosijo možje. Želi si delati, da si bo na obraz lažje nalepil nasmeh, da bo vsaj podnevi pozabljal, kako grenko je življenje brez njih – staršev, bratov in sester. Odšel je, samo da bi rešil njo, lepotic, ljubezen svojega življenja, in deklico, sad njune ljubezni. Rosano je poljubil, ko je bila še rosno mlada, privla se je k njemu in najlepša kita las mu je prekrila laket. Rosanino ime je bilo praznik v njegovih ustih, Rosanino telo svatba v njegovi krvi. Deset let se je izgubljal v njej, deset let mu je spala na rami. Zaobljubila sta se pri najlepši čaši, se vnela v vinu svojih ustnic in se znova rodila. Takrat ko je svet mlad, ga pogled na mlada lica in obilje dolgih las silno vznemiri, ulica ob gozdu je lepa, njene ustnice so rdeče, oba sta zadihana, ko hodita drug ob drugem. Srce udarja, veliko svetovno srce življenja udarja v njegovih prsih.

A njuna luna je zbežala daleč proč, žalost je postala bela ptica.

** Kam bodo leteli ptiči, ko bo konec neba?*

Po prvem bombnem napadu je odšel; v ihti, prestrašen, in to ga boli, razžira ga znotraj telesa in v umu. Mogoče načrtuje vrnitev – danes ali jutri –, da se pridruži upor proti pokolu. Vem, da je domovina okus materine kave, varna vrnitev zvečer. A njegova Ukrajina je v teh žalostnih časih kot vrh za perilo, polna rut, prepojenih s krvjo, ki se vsak trenutek močneje prelija. Hoče, da bi bila njegova rana oljenka, njegove prsi okna hiše, njegova koža bo postala preproga domovine. Ve, da na perutih izgubljenih ptic ne zrastejo več peresa. Njegovo srce gori, postaja trdo kot kamen, v katerega se kleše žalost.

** Noč je sestrada volk klavec, ki zasleduje tujca, kamor koli gre, in obzorje odpira prikaznim.*

** Mahmud Darviš: Opisovanje oblakov*

HARMONIJE IN KAKOFONIJE DOBA PRI MIRNI

Konec maja smo začeli obedovati v »EXPO« šotoru na športnem igrišču. Danes je sreda v juniju, in odkar se kuhinja in jedilnica prenavljata, jemo suho večerjo poleg sobot, nedelj in praznikov še vsako sredo.

Če šotor po dolžini razdelim na četrtine, prvo četrtino zaseda kuhinja in se zaključi s strežno linijo. Po končani strežbi hrane se kuhinjski del loči od jedilnice z visoko belo ponjavo. Sedaj imamo tudi tisti, ki v notranjost kuhinje običajno kukamo le skozi ozko dvignjeno strežno okence, priložnost videti, kako se tam odvija delo. Na stari delilni liniji so bila okenca vedno dvignjena le toliko, da je posameznik lahko prevzel obrok. Tako je preprečen pogovor med kuharji in obedovalci. Načeloma to koristi tudi enakovrednemu razdeljevanju hrane po pravilu za vse enako. Še vedno sta za podeljevanje hrane dve vrsti. Ena je za običajno hrano, druga pa za diete, ki jih je več vrst. Preostali prostor pod šotorom je namenjen prevzemu hrane in obedovanju. Prvi dan obedovanja pod šotorom me je skrbelo, da bo v njem prevroče. Na moje presenečenje ni bilo in tudi ni smrdelo po plastiki, kot sem pričakoval. Pod streho je obešena dolga prelučnjana cev za vpihovanje hladnega zraka, ki se začne nad zadnjo steno kuhinje ter se razteza do treh četrtin šotora. Strojniško se temu reče difuzor. Zadaž za steno kuhinje je močna klima, ki v cev in s tem v prostor vpihuje hladen zrak. Ni dneva, ko v zaporu ne bi pogrešal kake reči, in danes je to Krautov strojniški priročnik.

Smo v drugem tednu junija in temperature so se dvignile. V

šotoru je še vedno znosno, a se jasno čuti, da je hlajenje zraka pod veliko površino šotora težko obdržati na primerni ravni.

Šotor je postavljen na asfaltnem igrišču in niti košček ga ni v senci. Eden izmed kuharjev, ki ob prostih dneh sedi v jedilnici ob meni, mi je povedal, da je v predelu, ki je namenjen kuhinji, zrak še bolj ogret zaradi vseh grelnih aparatov. Za dobro počutje je zato vedno potreben humor. Moj zaporniški prijatelj je rekel, da se počuti tako, kot da bi bil vsak dan na gasilski veselici. Končno je čez noč deževalo in se shladilo. Šotor je dobro prestal tudi dve presenetljivo močni nevihti s točo, ki smo ju bili deležni na Dobu. V cestico med četrtim blokom, jedilnico in šotorom so skupali še jarek, v katerega so položili cev, ki je glede na mere, obliko in sestavo namenjena komunikacijskim vodom. To so storili, še preden smo začeli uporabljati šotor. O tem sem prepričan, saj sem zdaj opazil delavce, ki med dostopnimi jaški v tej smeri napeljujejo komunikacijske ali druge električne vode. Izkoristil sem tudi možnost dodatnega izobraževanja, ki ga nudijo v ZPKZ. Že sem naredil en izpit od dvanajstih, ki jih moram, da pridobim še eno kvalifikacijo pete stopnje. Sem strojni tehnik in nadgradnja z logistiko se mi zdi dobra kombinacija.

Še dober teden imam do naslednjega izpita in najbolje bo, da se pripravim nanj.

N. Viktor, ZPKZ Dob

REZERVAT: DNEVNIK OBSOJENCA 0-118/2015

Ta dnevnik je resnična zgodba življenja v ZPKZ Ljubljana, Povšetova ul. 5. Pisati sem ga začel 26. 4. 2015. Naj vam ga bo v veselje brati in naj vam nekaj da, kaj koristnega. Glede na to, da se najde v njem tudi kaj nepojasnjene, čudnega, nedorečenega, naj vas ne bo sram. Vprašajte. Moj elektronski naslov vam je vedno na razpolago: taubi66@gmail.com.

Nedelja, 12. 7.

Leta 1902 na Martiniquu izbruhne vulkan in v mestu Mt. Pelee pobije skoraj 30.000 ljudi. Preživel je le en zapornik, ki ga oblak pepela zaradi slabo zračene celice ni dosegel. Ko bi Ljubljanski grad razgnalo od spodaj in bi začelo bruhati, da potamani vso to bagro pravosodno in le mi sedeči na Povšetovi preživimo. Ha! Sanja svinja koruzo. Ampak take misli so tu zelo dobrodošle. Človeku popestrijo nekaj trenutkov, in ti zbežijo mimo s svetlobno hitrostjo. Ko bi jih le bilo več. Ko bi se nadaljevali iz trenutka v trenutek. Zgornji podatek sem našel v knjigi, eni redkih ljubezni tu za zidovi. Sicer pa je knjiga ženskega spola, mar ne?! Večkrat čez dan sem pogledal v Lanino (Ekvator) pismo in v pismo iz Litije. Vem. Pošteno bi bilo, da jim odgovorim, samo kaj in kako? Vse bolj se moj strah spreminja v prepričanje, da moja pisma bere še nekdo drug. Cenzura? Ne vem, toda odnos zaposlenih me vse bolj prepričuje v to. Dobro, saj je tudi varianta, da se nekaj pošlje ilegalno, ampak tudi to stane. Pa potem, ko dobim odgovor? Bo prišel do mene neodprt? Lanino pismo mi daje misliti. Dvakrat zaprto? Zakaj že? Ga je ona? Ga je nekdo odprl in potem spet zaprl? Ja, to je rezervat naredil iz mene. Nič več ne verjamem nikomur, niti sam sebi. Vsako stvar premislim milijonkrat, da se mi že trga od misli. Najbolje, da se mi do konca strga, potem ne bom več mislil.

Zdaj se tudi faza zadetosti bliža koncu. Očitno! Tabletnih dedkov mrazov ni več. Stelex pa le v odmerjenih količinah. Danes ga niso dali, češ da ga je zmanjkalo. Je kdo pogruntal? Upam, da ne. S čim naj zdaj zbežim?

Ponedeljek, 13. 7.

Vročina ne pojenja in vse bolj se priklapljam na škrge. Radi bi šli dalje, pa ogromno zidovje ovira gibanje – zidovje v glavah in bodeča žica v očeh. Ja, spet sem malo poetičen. Kot črni Poe? Kako bi se on počutil tu? Ali pa Solženicinov Ivan Davidovič? Ne, to ni gulag ali pa gulag ni bil to. V glavnem, razlikujemo se, totalna ustanova pa ostaja.

Včasih bi najraje legel in zaspal in se potem zadnji dan zbudil in odšel od tu. Potreboval bi močan špohtl, da bi postrgal iz duše vse smeti in smrad rezervata. Veliko generalno čiščenje me čaka, ko pridem od tu. Če seveda pridem. Kam? Še sam ne vem. Danes sem dobil pismo od Dekleve. Ja, lepo, da zunaj mislijo name. Toda problem je, da tu še sam ne morem misliti nase. Nisem dovolj močan in vsak pritisk je kot Mt. Everest na mojih prsih. Vsaka beseda je negativna, saj je pozitivnost že davno pobegnila iz moje glave. Zakaj pa bi bil pozitivno okupiran z vsemi minusi? Zakaj bi scal proti vetru? Scanje proti vetru je pravo sranje. Pa bodimo posrani, saj koža se utrdi in potem se mi gladko jebe za vse okoli sebe.

Sicer se nekaj v meni bori proti temu, a to so zadnji izdihljaji. Še malo in robot bo zmagal. Bom potem pomirjen? Bom lažje dihal? Bomo videli.

Taubi

KRAVŽLJANJE MOŽGANOV

Na bruseljskem turnirju SWIFT so se leta 1987 pomerili največji svetovni velemejstri: Karpov, Kasparov, Korčnoj, Ljubojevič, Short, Tal, Timman itn. ELO povprečje udeležencev je bilo impresivnih 2580. Prvo nagrado sta si delila Gari Kasparov in Ljubomir Ljubojevič.

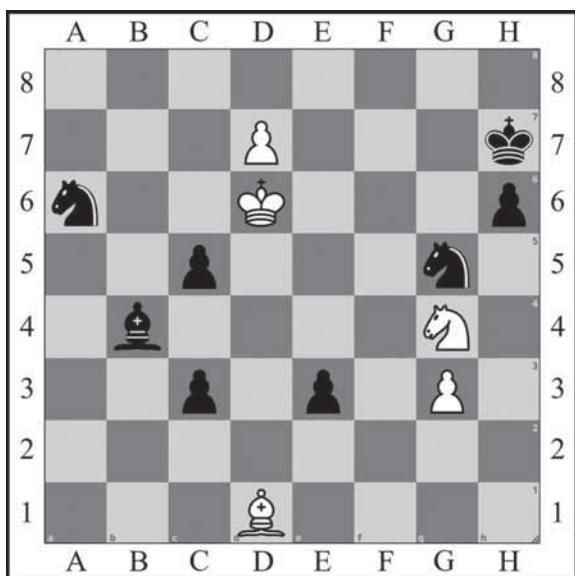
Britanski velemejster Jim Plaskett je v prostorih za novinarje prisotnim predstavil izjemen šahovski problem, zanimivo in edinstveno uganke, ki pa je bila pretrd oreh za vse. Rešiti je niso znali niti šahovski velemejstri – tudi Karpov in Kasparov ne. Nato se je pojavil Mihail Tal, ki si jo je prav tako neuspešno ogledoval deset minut, zatem odšel na sprehod v park in se vrnil z rešitvijo.

Natančen izvor uganke ostaja nejasen. Okoli leta 1970 naj bi jo sestavil Gijs van Breukelen, ki ga večinoma navajajo kot avtorja, čeprav jo je uradno objavil šele leta 1997 v nizozemski šahovski reviji *Schakend Nederland*.

Tokratna uganke vključuje veliko šahovskega razmišljanja. Na potezi je beli, ki je v težki poziciji, a vseeno zmaga. Tudi danes je (denimo) računalniškemu programu Stockfish 12 ne bo uspelo rešiti. Lahko poskusite, če ne verjamete.

Uganke si lahko ogledate na:

<https://lichess.org/study/mvNjA5dG/pksfMlrl>.

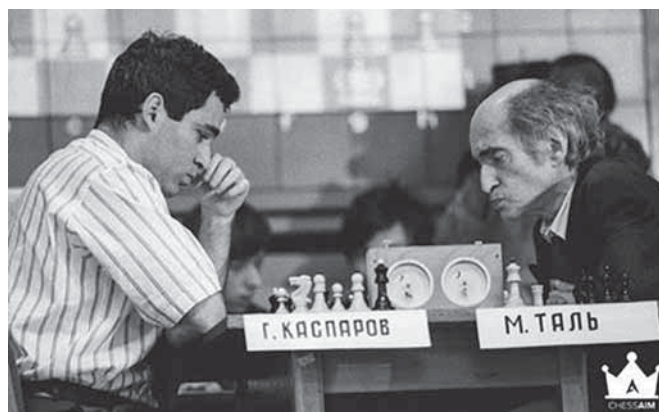

Vir: Lichess

Mikhail Tal, Bruselj, 1987

Vir: chessbase.com

Kasparov – Tal, Moskva, 1987

Vir: @chessaim

Standardni algebrski šahovski zapis:

pijon/kmet – brez oznake, S – skakač, L – lovec, T – trdnjava, D – dama, K – kralj, x – jemanje figure, + – šah, ++ – mat, O-O – mala rokada, O-O-O – velika rokada, = – remi/ponudba remija, e. p. – en passant (kmetovo jemanje mimogrede).

Jean Nikolič

REŠITEV JE OBJAVLJENA NA STRANI 34.

KOMENTARNICA: 030 323 128

DRAGE BRALKE IN BRALCI, KER VEMO, DA VČASIH KAKŠNO MNENJE ZBEŽI Z OBZORJA, ŠE PREDEN PRIDEMO DO SVINČNIKA IN PAPIRJA OZIROMA STOLA PRED EKRANOM V VIRTUALNI SVET, IN KER JE MOBILNI TELEFON VEČINOMA NAŠ TESNEJŠI SODELAVEC, SMO ODPRLI KOMENTARNICO. V NJEJ OBJAVLJAMO VAŠE POHVALE, PRIPOMBE, PREDLOGE IN VTISE. OB VSAKRŠNI URI JIH LAHKO POŠLJETE NA TELEFONSKO ŠTEVILKO 030 323 128, NA UREDNISTVO@KRALJIULICE.ORG ALI NA NAŠ FACEBOOK PROFIL. VABLJENI H KOMENTIRANJU!

E-sporočilo, 13. 8. >> Pozdrav, v sredo 10. avgusta sem v Gostilni Most na Petkovškovem nabrežju kupil vaš časopis. Mogoče mi ga prijazni gospod z berglo #794 ni osebno ponudil, ker sem invalid na vozičku, zato sem ponj poslal svojo osebno

asistentko. Vedno ko sem v Ljubljani, ga rad kupim, saj me vedno znova preseneti, obogati in »vtiri«. Vsa čast uredniškemu odboru! Kralji in kraljice ulice, mi podložniki tega urbanega sveta vas imamo radi. Stojan iz Slovenj Gradca

MILOŠEV FOTO KOTIČEK: BEOGRAD SPI

Foto: Miloš Stojić

Foto: Miloš Stojić

Foto: Miloš Stojić

Foto: Miloš Stojić

Foto: Miloš Stojić

Foto: Miloš Stojić

SVOBODA ...

... je, ko me veter prepiha do kosti na počivališču pri viaduktu Ravbarkomanda. In na vseh drugih počivališčih vseh vesoljnih avtocest.

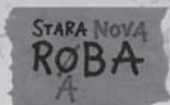
Samar Kandič

032
KRALJI
ULICE

UPODOBIL SEM SVOJ JAZEK: KAKŠEN ZMAZEKI!

BENJAMIN GRACER

www.robaraba.si

POSREDOVALNICA RABLJENIH PREDMETOV

**“STVARI, KI SO VAM ODVEČ,
AL JIH MATE PREVEČ,
NISO POŠKODOVANE
IN JIH JE ŠKODA ZAVREČ,
LAHKO PRIPELJETE K NAM.”**

Info:

Zadruga Stara roba, nova raba
Poljanska c. 14, Ljubljana, 059 010 075
zadruga@robaraba.si

Pohištva ne sprejemamo.

Zadruga je socialno podjetje, ki deluje po principih skupnostne ekonomije. Povezuje odrinjene osebe, ki s ponovno uporabo zavrženih stvari, ustvarjajo nekaj zase, za širšo skupnost in za okolje. Vsak vaš podarjeni predmet in nakup pomenita podporo Zadrugi, ki je namenjena zaposlovanju brezdomnih in ostalih socialno ogroženih oseb.

KUPIMO VSE, KAR JE ZASTONJ, IN PODARIMO NAPREJ PO SIMBOLIČNI CENI!

NEVID(E)NA LUBLANA

Vodniki ce z brezdomno izkušnjo vam preko pripovedanja zgodb predstavijo večplastnost brezdomstva in svoje izkušnje z ulice.

Pohod poteka v manjših skupinah 3-10 oseb. Traja 1,5-2 ure. Prispevek za turo po osebi znaša 6 € za dijake, študente, upokojence in nezaposlene ter 8 € za zaposlene. Možne so tudi individualne ture za katero prispevek znaša 15 €.

Pridružite se nam pri odkrivanju drugačne Ljubljane.

ZA PRIJAVO NAM PIŠITE NA:

– TURE@KRALJIULICE.ORG
– **FACEBOOK NEVIDENA LUBLANA**

OGLASNA DESKA

Skočite v PRP trgovinico na Poljansko cesto 14 ali v butik in skladišče v Studenec 41. Tam boste našli lončke za rože, okraske, knjige, slike, igrače, umetnine in starine. Ni, da ni, ker mi kupimo vse, kar je zastoj, in podarimo po simbolični ceni. Lahko nam tudi kaj donirate. Več na www.robaraba.si.

Izšel je drugi slovenski prevod knjige Willa Halla z naslovom Vodnik za opuščanje uporabe psihiatričnih zdravil v skladu z načeli zmanjševanje škode. Zanimajoči jo lahko kupite po ceni 3 € na sedežu društva Pražakova 6 v Ljubljani, ali jo naročite po ceni 5 € po pošti.

Društvo Kralji ulice se za donacije v mesecu juniju zahvaljuje:

- pekarni OSEM,
 - slaščičarni ZVEZDA,
 - fotostudiu FOTO GRAD za pet kupončkov za fotografiranje,
 - fotostudiu FOTO TIVOLI za pet kupončkov za fotografiranje,
 - eko kmetiji NA SAMINI za zelenjavo,
 - NK OLIMPIJA za vstopnice,
 - vsem dobrim ljudem za oblačila, obutev, hrano in denarna nakazila.
- Se priporočamo za naprej.

V društvu Kralji ulice sprejemamo hrano za naše brezdomne pse. Bo zelo dobrodošla! Hvala!

Podari knjigo in jo prinesi na Kralje. Pražakova 6, 1000 Ljubljana.
Pon.–pet. 8.00–15.00.
Tel.: 059 022 503

Športna sekcija Kralji ulice vas vabi vsak torek 15.45–16.30 v Športni center Triglav za Bežigradom (balon) na nogometno urico. Vsi dobrodošli!

Prosim ljudi dobre volje, da na Kralje ulice prinesejo odvečno volno, saj zelo rada štrikam. Hvala! Iva Tisa

033
KRALJI
ULICE

Delovanje našega društva lahko podprete tudi tako, da nam namenite 1 odstotek dohodnine, ki vam jo država odmeri za preteklo leto. To storite s spodnjim obrazcem, ki ga izpolnite in

pošljete na pristojni urad FURS (v Ljubljani je naslov: Davčna ulica 1, 1000 Ljubljana). Hvala!

PODATKI O DAVČNEM ZAVEZANCU:

(ime in priimek davčnega zavezanca)

(podatki o bivališču: naselje, ulica, hišna številka)

(poštna številka, ime pošte)

Davčna številka

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

(pristojni finančni urad)

**BOM DOBIL SVOJ MILIJON?
NAJ VERJAMEM V TO: DA ALI NE?**

VILJAMS

ZAHTEVA za namenitev dela dohodnine za donacije

Ime oziroma naziv upravičenca	Davčna številka upravičenca								Odstotek (%)
Društvo za pomoč in samopomoč brezdomcev Kralji ulice	2	3	9	5	6	0	4	6	1%

V/Na _____, dne _____

_____ podpis zavezanca/ke

Sestavil: Jože Paumar

Iskrene čestitke nagrajencema in nagrajenkam pravilno rešene julijske nagradne križanke, ki so: Metka Šegula iz Majšperka, Mark Lakić iz Litije, Svit Ocepek iz Borovnice ter Maša Kužnik in Romanca Gajšek iz Ljubljane.

ILEGALNI MIGRANTI
PRINAŠAJO NASILJE,
DROGO IN KRIMINAL!

VEM!

